

IVAN CANKAR
JERNEJ POTOČAN

ZVEZDE GLE DAMO, DA NE BI VIDELI SVETA

PO MOTIVIH IZ POVESTI IVANA CANKARJA *KURENT*
PRIPOVEDKA O BLIŠČU IN BEDI SLOVENSKE STVARNOSTI
REŽISER JERNEJ POTOČAN

SLG Celje

blagajna

informatorka–organizatorka
URŠKA ZIMŠEK

strokovna delavka
URŠKA PLANINC

+386 (0)3 4264 208
blagajna@slg-ce.si

Blagajna je odprta vsak delavnik
od 9. do 12., ob sredah tudi
od 15. do 18. ure, ter uro pred
začetkom predstave.

tajništvo

vodja uprave
LEA TOMAN

telefon
+386 (0)3 4264 202

centrala
+386 (0)3 4264 200

e–naslov
lea.toman@slg-ce.si

svet SLG Celje

ŽIVA ČEBULJ

SIMONA POSINEK

BRIGITA TRATNIK

mag. MAJA VOGLAR
predsednica

dr. MARKO ZEBEC KOREN
namestnik predsednice

strokovni svet SLG Celje

LUCIJA HARUM

URBAN KUNTARIČ
namestnik predsednika

MOJCA MAJCEN

ŽIGA MEDVEŠEK

SLAVKO PEZDIR
predsednik

dr. ANTON ŠEPETA VC

www.slg-ce.si

direktor
MIHA GOLOB

dramaturginja
TATJANA DOMA

lektorica
ŽIVA ČEBULJ

tehnična vodja
ALEKSANDRA ŠTERN

vodja programa
DAŠA SKRT

+386 (0)3 4264 214
dasa.skrt@slg-ce.si

vodja odnosov z javnostmi in marketinga
KATARINA PLANTOSAR

+386 (0)3 4264 205
+386 (0)51 651 821
katarina.plantosar@slg-ce.si

koordinatorka in organizatorka
kulturnega programa
URŠKA VOUC

+386 (0)31 670 957
urska.vouc@slg-ce.si

producentka
MOJCA REDJKO
+386 (0)51 241 173
mojca.redjko@slg-ce.si

vodja pravne službe
TJAŠA ŠULIGOJ

+386 (0)40 815 110
tjasa.suligoj@slg-ce.si

**SEZONA
2025/26**

**IVAN
CANKAR
UMETNIK**

Zasedba	4
Brina Jenček	
Pa naj zgori!	6
Igor Grdina	
Za tisoč ur le ena ura v zadnji noči	14
Igor Žunkovič	
Od Cankarja do Kurenta: demitologizacija zgodovine in razzagodovljenje mita	26
Prvič v SLG Celje	36
Nagrade	42
Zvonetu Agrežu v slovo	46
Dragu Kastelicu v slovo	66
Pripravljamo	78
Zasedba in vsebina predstave v angleščini	80

Ivan Cankar, Jernej Potočan

Zvezde gledamo, da ne bi videli sveta

po motivih iz povesti Ivana Cankarja *Kurent*

pripovedka o blišču in bedi slovenske stvarnosti
krstna uprizoritev

AVTOR PRIREDBE BESEDILA, REŽISER

Jernej Potočan

DRAMATURGINJA

Brina Jenček

SCENOGRAF

Dan Pikalo

KOSTUMOGRAFKA

Nika Dolgan

AVTORJA GLASBE IN GLASBENEGA IZBORA

Jernej Potočan, Borut Doljšak

OBLIKOVALEC SVETLOBE

Domen Lušin

AVTORJI VIDEOA

Domen Lušin, Jernej Potočan, Lovro Zafred

SVETOVALEC ZA GIB

Branko Potočan

LEKTORICA

Živa Čebulj

PREDPREMIERA

19. septembra 2025

nekdanja gostilna Majolka (vhod Glavni trg 1, Celje)

PREMIERA

20. septembra 2025

nekdanja gostilna Majolka (vhod Glavni trg 1, Celje)

IGRAJO

David Čeh

Borut Doljšak, k. g.

Maša Grošelj

Urban Kuntarič

Jagoda Tovirac

Lovro Zafred

VODJA PREDSTAVE

Saša Kroflič

ŠEPETALKA

Maša Gražzel

LUČNI MOJSTER

Žiga Besal

TONSKI MOJSTER

Drago Radaković

DEŽURNI TEHNIKE

Matej Karlovšek

REKVIZITERKA

Ivana Matuzović

OBLIKOVALKA MASKE IN FRIZERKA

Andreja Veselak Pavlič

FRIZERKA

Sibila Senica

GARDEROBERKI

Nika Fartelj, Maja Zimšek

KROJAČICA

Anita Kragelj

ŠIVILJA

Ivica Vodovnik

ODRSKI MOJSTER

Gregor Prah

TEHNIČNA VODJA

Aleksandra Štern

POMOČNIK TEHNIČNE VODJE

Rajnhold Jelen

Pa naj zgori!

Kurent v omami lažne sreče in slutnji bližajoče se apokalipse

Veseljaštvo nam je Slovincem položeno v zibelko. »O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: Tod bodo živeli veseli ljudje!« je Cankar zapisal v *Kurentu*, starodavni pripovedki, kot jo sam označi, leta 1909. Drugo razlago (in tolažbo) pa lahko najdemo v stari legendi – ko so ljudje postali preobjestni in nehvaležni, je svet preplavila voda. Nič ni ostalo, le bistri Kranjec se je povzpел na najvišji vrh in na njem začel plezati po viticah vinske trte. Kurentu, slovenskemu božanstvu vina in veselja, je godilo, da se je Kranjec zatekel k trti, katere zavetnik je Kurent, zato mu je pomagal, podaljšal vitice vse do Lune in ga rešil. V zahvalo pa je zahteval, da Kranjec in vsi njegovi potomci častijo vinsko trto in radi uživajo v kozarcu dobrega vina. Kranjec je bil očitno poslušen, Kurentov ukaz pa še kako izpolnjen. Ni naključje, da je Cankar protagonista svoje istoimenske pripovedke poimenoval ravno Kurent. Kot otrok je Kurent sicer pravo nasprotje svojega božanskega soimenjaka in prav tako razuzdanih pustnih preganjalcev pomladi – bolehen je, zasanjan, izločen iz družbe, pravi nebodigatreba. A *nomen est omen* in usodi svojega imena ne moremo ubežati. Ko Kurent v roke prime harmoniko, odkrije svet, o katerem je lahko le sanjal. Prvič se počuti del nečesa večjega. Veselje ga opijanja, ga zasvoji. Ko bi le bili vsi ves čas srečni, kot so srečni ob kozarcu vina in veselih vižah, si misli.

Maša Grošelj, Jagoda Tovirac, David Čeh, Urban Kuntarič

Kot je tolažil kozarec kratkega, je tolažil pogled v nebo – sploh, ko se na njem bleščijo zvezde. Spomni nas, da smo le okrušek vesoljskega prahu, nič več in nič manj, in da bo kar koli se že zdi neskončno in neznosno, minilo. Naslov predstave izhaja iz citata iz Cankarjevega *Kurenta*, ki v neki ljubljanski krčmi opazuje pijane veseljake: »V zvezde gledaš, zato da bi zemlje ne videl! Dodeli ti Bog, da bi nikoli ne povetil glave.« Režiser Jernej Potočan je poskusil v svoji adaptaciji in interpretaciji iz Cankarjeve proze izluščiti srž *Kurenta*, približati njegovo govorico bolj sproščenemu odrskemu jeziku, vendar ohraniti slikovitost Cankarjevih podob in ostrino njegove misli. Kurent je sanjač, na trenutke donkihотовski idealist, drugič vražji hamelinski piskač, v izhodišču pa iskren umetnik, ki ceni svojo umetnost, svoj narod in ki, kot vsi mi, stremlji k sreči. Kot piše Sara Ahmed, ni druge vrednote, okoli katere bi obstajalo tolikšno soglasje – »vsi želimo biti srečni«¹–, a hkrati nihče ne zna jasno opredeliti, kaj ta sreča pravzaprav je. Prav v svoji izmuzljivosti postane sreča usmeritev, obljuba, obljuba, da če bomo sledili »pravim potem« – delu, družini, zakonu, zdravju, potrošnji – bomo nagrajeni z izpolnjenostjo. Vendar je to, kar Ahmed imenuje »obrat k sreči«, pogosto tudi past: družba nam neprestano meri srečo in nas uči, kje naj bi jo iskali, s tem pa ustvarja norme, ki določajo, kakšno življenje je vredno živeti. Sreča ni več le osebno zadovoljstvo, ampak prisila. Na vprašanje »Kako si?« moramo vedno odgovoriti »Dobro«, svojo srečo moramo deliti na družbenih omrežjih in ni je skrbi, ki je ne bi pozdravilo malo joge in meditacije, da se zavemo, da smo pravzaprav že srečni. Pogled na nesrečne, trpeče ljudi se nam zdi vulgaren, žali nas, ker nas opominja na realnost, ki smo se jo naučili zanikati. Lepše nam je v udobnem mehurčku toksičnega pozitivizma.

A čeprav je, če si izposodimo Lacanove besede, imperativ užitka² in sreče še posebej očiten v zadnjih desetletjih, je Cankarjev *Kurent* iz leta 1909 že poosebitev tega pojava. Če je njegova želja po osrečevanju drugih in vsesplošni blaginji najprej iskrena in čista, se po predaji duše hudiču ta potreba izrodi, njegov pogled pa izkrivi, da ne vidi, da so na videz srečni ljudje, ki jim gode in jih sili k veseljaštvu, pod groteskno masko alkoholizirane sreče še vedno zgarani, obupani siromaki. Zato smo svojo verzijo *Kurenta* postavili v negledališki prostor kulturne zapuščene celjske gostilne Majolka. Obratovala je, sicer še pod drugim imenom, že v začetku 20. stoletja, po pričevanju Celjanov doživela zlate čase približno v obdobju med letoma 1960 in 1985, zdaj pa že dobrih petnajst let sameva in propada. Celjani to občutimo kot veliko rano, črno luknjo sredi mesta, ki

se prihuljeno širi in požira vse pred sabo. Mnogo apelov se je z leti pojavilo, da bi gostilno rešili, vsakih nekaj let zaokrožijo govorice, da zdaj pa res nekaj bo – da se je pojavil investitor, da ima občina načrt, da je treba samo še malo počakati. In čakamo in čakamo, medtem ko staro mestno gostilno samo prekriva vedno debelejša odeja prahu. Postala je zatočišče golobom, pajkom in mišim, v spominu Celjanov pa postala idealizirana podoba nekih drugih časov. Časov, ko je bilo mesto prepolno direndaja, hitečih ljudi po ulicah, majhnih prodajaln, rokodelskih delavnic in seveda, dobrih gostiln.

Andrej Šifrer poje, da je dobrih gostiln vse manj, prav tako tudi dobrih ljudi. Če pogledamo onkraj povečevanja slovenske pivske kulture, je dejstvo, da je gostilna za marsikoga res edino zatočišče, edini prostor skupnosti. In vsi pravzaprav hrepenimo po skupnosti, četudi nas poskuša neoliberalistični svet prepričati, da smo najmočnejši sami in da moramo napolniti le svojo skledo. Odtujenost od drugih, od dela, od sebe nas peha v vedno večji brezup, ki ni čisto nič drugačen tistemu, ki ga opisuje Cankar. Kurent nejeverno celo življenje okoli sebe opazuje le trpljenje ljudi – njihove upognjene hrbte, utrujene oči, mrliške obraze. Bodisi v fabriki bodisi v rudniku ali na polju, ljudje garajo od zore do mraka in drugega kot delo ne poznajo. »Dolgo je leto, kratek je praznik.« Po vseh naporih pride praznik – en teden na morju, par dni počitka, vikend v hribih, zabava do jutra – in cikel se ponovi. Cankarjev *Kurent* je iz družbe izločen ravno zato, ker se podreditvi temu sistemu upira od samega otroštva. Osebne izpopolnitve ne vidi v delu, ampak v umetnosti in brezdelju. Na vprašanje, kaj bi rad bil, ko odraste, duhovito odgovori, da bi bil cesar ali papež, ampak tak odgovor je bil in je še vedno heretičen in nesprejemljiv. Odmev Kurentovih besed lahko danes najdemo na družbenih omrežjih, ko mladi na vprašanje – Kateri je vaš sanjski poklic? – odgovarjajo, da ne sanjajo o delu (originalno: I don't dream of labor). Drobna gesta upora, ampak gesta, ki priča, da se počasi morda vendarle kolektivno zbuja iz dolgega sna vsiljenih neoliberalnih kapitalističnih idej.

Tudi odločitev za poklic umetnika je sama po sebi odločitev za nekonvencionalno življenje. Vedno se najdejo ljudje, ki umetnike označujejo za parazite in brezdelneže. Ti klici v zadnjih mesecih zopet postajajo vedno glasnejši – ogorčenje in burni protesti ljudi proti pokojninskemu dodatku za vrhunske umetnike in javna gonja proti vizualni umetnici in performerki Maji Smrekar sta le dva primera poskusa diskreditacije umetnikov in cenzure umetnosti. Kurent v pripovedki najprej

¹ S. Ahmed, *The Promise of Happiness* Durham and London: Duke University Press, 2010, str. 3.
² J. Lacan, »Se«, *Seminar, knjiga XX, Ljubljana: DTP, Analecta*, 1985, str. 7.

David Čeh, Urban Kuntarič

gode le strašno otožne pesmi, le tega je sposobna njegova duša, obtežena z vso bedo, ki jo opaža okrog sebe. Od nekdanj množice hrepenijo po veselih, poskočnih, spevnih komadih, po preprostih komedijah, lahkotnih block busterjih, škandaloznih resničnostnih šovih in šund romanih za na plažo, da lahko vsaj za en hip pobegnejo, si za trenutek oddahnejo, so za trenutek »srečni«. To je povsem legitimno in že v 50-ih letih se je hegemonija visoke umetnosti kot edine umetnosti postavila pod vprašaj. Pop kultura je še vedno kultura, saj je, kot pravi Raymond Williams, kultura navadna,³ problem nastane, ko je to edina kultura, ki nam še ostane. Ko umetnost ne dvomi več, ne preizprašuje, ne izziva. Cankarju so že v času njegovega življenja očitali, da v svojih tekstih nima pozitivnih idej – da je pesimističen, morbiden in aroganten – in da bralci takih besedil nočejo brati. Nič drugačen ni bil odziv na *Kurenta*. V spisu *Bela krizantema* se je leto pozneje branil, da je njegovo vodilo pri pisanju vedno le resnica: »Kar sem videl z očmi, s srcem in z razumom, nisem zatajil; in bi ne bil zatajil za same zlate nebeške zvezde.«⁴ Če so besedila črnogleda, je to le zato, ker kot takega občuti svet okrog sebe. Potrebi po poljudni umetnosti, licemernemu pozitivizmu pa je odgovoril:

Oprostljiva je zmota, porojena iz nerazuma. Ni pa oprostljiva tista pokvarjenost, tista notranja gniloba, ki smrdi iz papirne učenosti in je poglavitno znamenje zaničevanja do umetnosti in umetnikov. Vsak ples v Ljubljani, vsaka veselica v zakotni vasi je papirnim učenjakom imenitnejši kulturni pojav nego vsa umetnost. O plesih in veselicah pišejo s spoštovanjem, z ljubeznijo, z navdušenjem; toalete narodnih dam opevajo z liričnim zanosom, napitnice rodoljubov hranijo stoletjem od prve do zadnje besede; človek občuduje toliko vestnost, resnicoljubnost in resnobo. Komaj izpregovore o umetnosti, je pri kraju resnoba in resnicoljubnost in vestnost.⁵

Pri ustvarjanju predstave *Zvezde gledamo, da ne bi videli sveta* smo izhajali iz pozicije, da smo pravzaprav vsi mi Kurent. Podali smo se na pot umetnosti z željo, da bi naša umetnost razveseljevala, da bi bila cenjena, da bi tako občinstvu kot nam samim pomagala prebresti sivino vsakdana. Kurentu na odru smo kot kontrapunkt in svojevrsten alter ego postavili drugega Kurenta – igralca, ujetega v televizijo. Igralca, ki se sprašuje, kakšne vrste umetnik bi rad bil in kakšen smisel ter kakšne posledice ima njegova umetnost v svetu, ki ga objemajo

3 R. Williams, *Navadna kultura*, Ljubljana: Studia Humanitatis, 2005.
4 I. Cankar, *Bela krizantema*, Ljubljana: L. Schvventner, 1910, str. 33.
5 prav tam, str. 13–14.

zublji, ko se zdi, da smo že zdavnaj prestopili točko možnosti kakršnega koli povratka. Zakaj bi se človek potem še za kar koli boril? Zakaj vztrajati? Je odgovor predaja objestnemu užitku, omamljanju žalosti ali apatični resignaciji? Ko Kurent v TV-ju v svoji dnevni sobi na vseh kanalih spremlja le podobe konca sveta, nenadoma vzklikne »Pa naj zgori!« To ni klic k prilivanju olja na ogenj, k nihilistični destruktivnosti, temveč novo upanje, da vseobsegajoči ogenj ne pomeni samo konca, ampak nov začetek. Ko Kurent spozna, da lahko zdaj na s pepelom pognojeni rodovitni zemlji pogorišča po katastrofi začnemo znova, ga preplavi val olajšanja in optimizma, ki ni vsiljen, toksičen ali zlagan. Iz svoje dnevne sobe nas pozove, da kljub poplavi slabih novic in želji po predaji sanjamo, ustvarjamo, protestiramo in skupaj gledamo tja daleč v zvezde, ne da bi ob tem pozabili vsaj z eno nogo stati na trdih tleh.

Borut Doljšak, Urban Kuntarič, Maša Grošelj, Jagoda Tovirac

Bibliografija

Ahmed, Sara, *The Promise of Happiness* Durham and London: Duke University Press, 2010.

Cankar, Ivan, *Bela krizantema*, Ljubljana: L. Schwentner, 1910.

Lacan, Jacques, »Še«, *Seminar, knjiga XX*. Ljubljana: DTP, Analecta, 1985.

Williams, Raymond, *Navadna kultura*, Ljubljana: Studia Humanitatis, 2005.

Za tisoč ur le ena ura v zadnji noči

Leta 1911 je Izidor Cankar v 8. številki mesečnika *Dom in svet* objavil zapis o obisku pri svojem bratrancu Ivanu, ki je hkrati imeniten portretni esej in intervju. Vodilni ustvarjalec glavnega pramena slovenske moderne, ki je etično neravnodušnost – celo zavzetost – postavil v središče svojega razlikovanja od zahodnoevropske dekadence in simbolizma ter dunajske secesije in nemškega *Jugendstila*, se je v tistem času že ustalil na Rožniku. Dunajska leta (1896–1897, 1898–1909) so bila za njim, sarajevska postaja (september–november 1909) in tivolski provizorij (konec jeseni 1909–začetek pomladi 1910) tudi.

Soba v prvem nadstropju gostilne na Gornjem Rožniku, v kateri je bival Ivan Cankar, ni bila običajna soba za popotne goste, temveč pravcato domovanje. Veliko jajce iz zlatorumene pločevine, v kateri je pisatelj nekaj mesecev prej, ko se je mudil v Slovenskih goricah, dobil zgodnje vijolice, mu je bilo drag spominek. Porcelanasti kipec Matere Božje je bil v soglasju z njegovo vnovič odkrito in sprejeto vero, ki je bila eden od vzrokov, da se je po prihodu iz Sarajeva sprl s tisti čas bojevito ateističnim predstavnikom prihajajoče ustvarjalske generacije Vladimirjem Levstikom. Med dvema oknoma stoječa omara v pisateljevi rožniški sobi se je šibila od zvezkov Brockhausovega leksikona, ki je imel v tedaj aktualni izdaji iz 1894. leta 16 rednih zvezkov (in enega dodatnega); nekoliko nižje je bil prostor za precej skromneje oplatničeno Valvasorjevo *Slavo*, pa za Molièrova zbrana dela, nekaj slovenskih novitet ter za knjige in revije Petra Roseggerja. Štajerski pisateljski samouk je bil v tistem času že razglašen za častnega doktorja heidelberške univerze, vse pogosteje pa se je omenjal tudi kot resen kandidat za Nobelovo nagrado. Nazadnje z njo ni bil počaščen, saj je bil njegov poziv k oblikovanju sklada za nemške šole na jezikovnih

mejah le preveč političen, književnost pa je bila v dneh *belle époque* razumljena kot samostojen – ne samo avtonomen – pramen življenja. Marsikdo jo je štel za skrinjo zaveze z univerzalno posvečujočo močjo.

Na Rožniku je pisatelj živel precej drugače kot na Dunaju. Čeprav se je v obdonavski prestolnici naselil v delavskem predmestju, v Ottakringu, je bilo njegovo bivališče urejeno esteticistično. Vida Jeraj, ki ga je z materjo obiskala, je pozneje zapisala: »[Cankar je živel] v lepem stanovanju. Pred njegovim kabinetom je na vratih visela težka zavesa iz rdečega pliša. Soba je bila opremljena čisto v duhu nemške tradicije. Tam je bilo težko baročno pohištvo, na njem pa veliko papirnatih rož, ki so bile takrat moderne, in vse polno figuric, ki so bile gotovo po svoje dragocene.«

Razlike v Cankarjevih domovanjih so svojevrstna prisposoba sprememb v pisateljevih občutenjih življenja. Vmes je bilo dolgo potovanje, pravcato romanje – pa tudi tekst o njem. Prav v tistem času je namreč nastala »starodavna pripovedka« *Kurent*, ki je pri ljubljanskem založniku Schwentnerju izšla leta 1909. Knjiga je tematizirala življenje neljubljenega človeka, ki ga želja, da bi postal suveren zase in za druge tako s telesom kot z duhom, ni privedla do patološke oblastniške monomanije, temveč mu je odkrila svet v vseh njegovih razsežnostih. Kdor želi biti cesar in vrh vsega še papež – Kurent oboje naravnost izpove –, pač mora vedeti, kako je okoli njega. Ne more se zadovoljevati z zaupanjem videzu. Oziroma, če govorimo v slovarju v Cankarjevem času zelo branega Maxa Nordaua: ne sme se sprijazniti s konvencionalnimi lažmi kulturnega človeštva.

Svet Kurenta s svojo dosledno odbojnostjo pošlje na pot izpolnitve želje. Zaradi zavračanja pri domačih in tujih ljudeh se pri nikomer sprejeti negodnik, za katerega ljudje okoli njega ugotavljajo, da ni ne za gospoda, ne za pastirja, ne za hlapca, znajde v samotni. To pa pomeni, da je v njegovem *cesarstvu* – Cankar zapiše natanko to besedo – suverenost omejena le nanj samega. Drugih ljudi ne zadeva in ne zanima, dokler Kurent ne dobi harmonike in ne odigra še nikoli slišane pogrebne pesmi. Spet ga obdajo ljudje – čeprav ga ne marajo in mu prerokujejo, da tudi za godca ne bo. A med Kurentom in njimi je sedaj harmonika, ki »ni jezik, ne ve za hinavščino«. Ta bistvena misel je izražena z dvojno formulo; njena stopnjujoča oz. zaostrena variacija se glasi: »[P]esem ni beseda, ne laže!«

Meje jezika potemtakem v Cankarjevi pripovedi niso tudi meje človekovega sveta; komunikacija je mogoča tudi brez

Urban Kuntarič, Maša Grošelj

njega. In še prej ekspresija. Ko Kurent postane godec in igra ljudem, se mu razkrije dejanskost, ki je globlja od stvarnosti: kar se kaže, je nasprotje tistega, kar je. Vsakdanje razodevanje je vedno zakrivanje. Veselje se izkaže za bridkost, ki je pretežka, da bi v sebi našla izraz, zaradi česar za svoje verodostojno utelešenje uporabi nasprotni register. Vsak pomen je pač kakor tetiva loka, ki je razpeta med dve nasprotni skrajni točki; opozicije na eni strani ločujejo, na drugi pa se – kot je opozoril že Heraklit – tudi zlivajo v eno. Zato ni čudno, da harmonika Kurentu, ki z njo učinkuje na poslušalstvo kot nihče drug, ne prinaša olajšanja, temveč le razjasnitev vsepovezujočega globinskega občutenja. Pesem ne slepi; odpira kamrice, ki bi sicer ostale zaprte.

Kurent, ki ne more nasesti videzu, iz dobre misli – da bi naletel na vesel obraz, ki ne bi bil izraz bridkosti –, sklene faustovsko kupčijo s škratovskim nevernikom. Kdo ta pravzaprav je, pisatelj pove zelo prefinjeno, z reminiscenco na hudičevo opravo v Krjavljevi pripovedi iz Jurčičevega *Desetega brata* (le barvi čepice in hlač sta zamenjani). Gosli, ki jih Kurent dobi pri dogovoru z demonom, imajo veliko moč; njihovo zvenenje vpliva na ljudi. A godec kljub temu nikjer ne sreča čiste radosti – pa naj jo s svojim igranjem še tako priklicuje. Orfejske rešitve iz pekla, kakor jo pozna ali vsaj pričakuje obdelava tega motiva v (ne le) slovenski ljudski pesmi, ni. Nasprotnost globine in površine Kurent občuti vse do trenutka, ko odide s smrtjo. Kar bi bilo prav, da bi nikjer ne umanjalo, je vedno samo sen. Hrepenenje ni izgubilo tal pod nogami: zato ljudje begajo sem in tja ter se izseljujejo vse do Kurentovega vnovičnega odhoda v samoto, ki za vse večne čase onemogoči uresničitev faustovske kupčije. Odtlej zaradi igranja na instrument, ki je nevernikov dar, ne bo več slepil – ker godca nihče ne bo več slišal goslati. Navideznosti in preimenovanja bodo izginila. Mogoča bo velika sprememba. Tudi dejanje. Celo izpolnitev napovedi: »Tod bodo živeli veseli ljudje.« To ni več sen, temveč prihajajoča stvarnost.

Ko se izteče pripoved o Kurentovi biografiji, godec stopi v korak s smrtjo, ki prevzame gosli in lok. Ona na poti podira in uničuje. Kurent, ki gre s harmoniko za njo, pa s solzami največje bridkosti preraja. Ovela trava ozeleni, gozdovi spet zašumijo ... Celo mrtve bajte čudežno oživijo! Kurent je zdaj na poti za smrtjo, ki jo lahko prehodi samo sam – a za vse. Nobena njegova solza ni zaman (v *Podobah iz sanj* bo Cankar to poobčil). Hlapec Jernej, okoli katerega se krog ljudi neprestano oži, je za razliko od Kurenta došel do svoje zadnje postaje in se znašel v položaju enega proti vsem: končal je v ognju.

Godec, ki je bil spričo nemožnosti, da bi postal, kar mu drugi namenajo, v svetu najprej samotnež, hitro postane edinstven med drugimi. Ker nikoli ni eden od mnogih, more biti ob koncu »starodavne pripovedke« na novem začetku – z docela svojo usodo. Celo s poslanstvom. Korak za veliko izkoreninjevalko lahko oživlja le on. S tem pa se odpre tudi prostor za niz vprašanj, v katera se začneta vpletati upanje in veselje onstran vsake navideznosti: »Kaj je že minila polnoč? Kaj je čas in ura, da se izpolni to trudno tisočletno hrepenenje? ... Glej, oko, razveseli se in upaj – ali se ne drami zarja na vzhodu?« Zatem se v »starodavni pripovedki« zvrstijo še trije soneti, ki ne puščajo dvoma, da bo, česar še ni. Prihodnost se preobraža v večno obliko sedanjosti. Naličja izginjajo: pojavijo se znamenja, o katerih se ni mogoče motiti. Še je noč, a je zadnja.

Kurenta je mogoče brati na različne načine. Gotovo je simbolistična biografija faustovskega ustvarjalca kot mladega moža in potem človeka, ki se dokoplje do svojega poslanstva, čeprav med ljudmi nima orfične – v slovenskih razmerah: prešernovske – moči. Cankarjeva pripoved pa je v isti sapi tudi izviren prispevek h kritiki jezika, ki je v ozvezdju Mauthner–Hofmannsthal–Wittgenstein bistvena tema pozne jeseni habsburške monarhije. A misel slovenskega pisatelja je vseskozi podkletena z etiko, ne s spoznavnoteoretskimi problemi kakor pri nemškoavstrijskih knezih duha. To pomeni, da se krize jezika lahko ove vsakdo, ne samo hipersenzibilni lord Chandos, ki ga je iztuhtala Hofmannsthalova ustvarjajoča domišljija – in ga hkrati tudi zdrobila kot ustvarjalca oz. umetnika določene vrste. Laž je univerzalni – sleherniški – problem, medtem ko je lovljenje adekvatnega izraza lahko tudi zgolj vprašanje poetike. Ob tod do wittgensteinovskih mej sveta, ki so navezane na posameznikov jezik, je le korak. Generacijo starejša skepsa Fritza Mauthnerja do vsakega poimenovanja je bila velika napoved tega toka misli, ki je v končni posledici vodil k resignaciji tako glede ekspresijske kot komunikacijske razsežnosti jezika. Cankar pa je utrl drug(ačn)o pot.

Seveda je *Kurent* tudi pomembna postavka v razbiranju notranje dinamike slovenske književnosti. Cankar ni hvalil Janeza Trdine kot izjemnega pisatelja – tako v mimetičnem kot avtobiografskem modusu – le zato, da bi dražil živega klasika Tavčarja in zadal bolj ali manj boleč udarec svojeglavemu Levstikovemu peresu prihodnosti, temveč tudi zato, ker je avtor *Bajk in povesti o Gorjancih* ter *Mojega življenja* postal zanj pobuden. Ustvarjalec simbolističnega *Kurenta* je mogel izvesti modernistični obrat v večjem obsegu, kot bi ga lahko v

Borut Doljšak, David Čeh, Urban Kuntarič, Maša Grošelj

vlogi utemeljevalca in hkrati inovatorja tega ali onega žanra na domačih tleh. Po Trdinovi zaslugi je pred njegovo »starodavno pripovedko« obstajala že literarno prepričljiva klasična varianta parabole z legendarnimi liki iz zakladnice ljudske slovstvene kulture. Enako se da reči tudi za (avto)biografijo.

In še: *Kurent* je tekst, pri katerem avtorjev samointerpretacijski ključ brez škrtanja odklepa recepcijska in hermenevitična vrata. Cankar je namreč dejal: »Kritiki so me imeli za pesimista. Tepci! V prvih časih sem bil žalosten in nezadovoljen; to je bila bolezen mladega študenta, ki je lačen, ne pa pesimizem. Jaz sem optimist ves, kar me je. Kako bi človek sicer delal in se trudil, če bi vedel, da je vse zastoj? Jaz upam v bodočnost našega naroda; to upanje izraža Župančič jasno in veselo, jaz pa v satiri, tragiki in paradoksu.« Med 42 verzi sonetnega epiloga *Kurenta* ni kar tako tudi eden, ki je skrajno zgoščena verzija tega pojasnila: »Svetlejši iz noči zasije dan«.

Prav tako pa ne moremo spregledati, da je »starodavna pripovedka« o godcu tudi pripoved, ki povzema Cankarjevo izkušnjo dunajskega duhovnega miljeja in hkrati napoveduje izpolnitev v pisateljevih kritičnih refleksijah napovedane vloge v osrčju slovenskega življenja, katerega gabariti so bili podeželski in malomestni. Umetnik, ki je v izrazno izbrušenih črticah in romanu *Hiša Marije Pomočnice* razkril kompleksnost življenja prestolniških odrinjencev – tankočutni vzgibi in občutenja niso rezervirani za gornjih deset tisoč in ljudi, ki so s pedant(eristič)nim izpolnjevanjem svojih službenih dolžnosti njihov mikrokozmos delali za udoben in varen! –, ni izstopil iz svojega *métiera*, spremenil je le dogajalno okolje. S *Kurentom* je napisal enciklopedijo slovenske stiske in bede. Letniki Roseggerjeve revije *Heimgarten*, ki je množičnemu bralstvu industrializirajoče se dobe predstavljala nemškoavstrijsko podeželje in njegove probleme, so lahko bili v prostorih gostilne na Gornjem Rožniku naključje: kdovekdaj so bili odloženi na knjižno polico ... A ob njih je živel ustvarjalec, ki je bil na drugačen način zvezan z domačimi kraji kakor od dne do dne bolj nacionalistični bard iz Krieglacha. Ne smemo namreč pozabiti, da je njegovemu krogu pripadal tudi Rudolf Hans Bartsch, čigar pero je Slovence razburilo z romanom o pangermanskem kulturonosnem »apostolatu« *Zwölf aus der Steiermark*. Alojzu Kraigherju se je zdelo potrebno, da s *Kontrolorjem Škrobarjem* napiše protitekst – in uspelo mu je. Cankar, ki je ob Roseggerjev ne prav candidovsko obdelovani »domači vrt« postavil simbolističnega *Kurenta*, je bral že začetek prijateljevega rokopisa ...

»Starodavna pripovedka« kneza slovenske besede se je mnogim zdela šifra; njene simbole so neutrudno poskušali prevajati v akcionistični slovar alegorij. Pri tem se je zmerom s posebno vneto zastavljalo vprašanje odnosa med Kurentom in drugimi. Kakor Jernej namreč tudi on ne osnuje ljudskega gibanja in ne sproži revolucije. Dejansko je še bolj zadržan kakor Andričev pesnik Mori Ipo, ki se v leta 1920 objavljeni paraboli *Priča iz Japana* poveže z zarotniki proti režimu cesarice Au-Ung, po njihovem uspešnem prevzemu oblasti pa se umakne v samoto. Cankarjev hlapec in godec ostaneta edinstvena. Edninska. A prvi – delavec – zato propade, medtem ko drugi – umetnik – ne. In to kljub kupčevanju z demonom. Se je avtor *Kurenta* zaprl v artistično školjko?

Če pozorno preberemo in premislimo Cankarjevo predavanje o slovenskem ljudstvu in kulturi iz leta 1907, lahko na to vprašanje odgovorimo z zanikanjem. Pisatelj namreč v njegovem sklepu zagovarja »[b]oj za popolno socialno in politično osvobodjenje – zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda. Dokler bo ljudstvo suženj družbe, suženj tega anonimnega naroda – dotlej bo tlačnila, dotlej bo brezpravna in ponižana tudi duševna kultura«. Sklep velikega Cankarjevega govora je torej jasen. Za socialistično okolje, ki mu je bil namenjen, tudi presenetljiv. Odrešilne spremembe po pisateljevi misli ni v okviru družbe, temveč v njenem poginu, kar bo odprlo prostor za *kulturno svobodo*. Ta je Cankarjevo najvišje obzorje, ki se vzpenja tudi nad Wildov premislek o človekovi duši pod socializmom. *Svobodna kultura* z individualizmom ustvarjalcev, ki delajo za vse, ne more imeti težav, ker ni z *vsemi hudimi in naglavnimi grehi obložena družba*. Cankar se pri mislih o poginu slednje značilno ne ozira samo na umetnost, ki je namenjena sleherniku že v časih, ko do nje vsi niti ne morejo; upošteva, da kultura obsega tako duhovno dejanskost kot materialno stvarnost. Izhaja iz ustvarjalnega dela. Družba je za pisatelja zaslužnjevalka, stvar anonimnega naroda. Slednjega je Cankar v svojem govoru z drastičnim kontrastiranjem – v primerjavah z ljudstvom – razgaljal.

To pa ne pomeni, da je bil pisatelj proti narodom, katerih ustvarjalci so ne glede na vse ovire vzpostavili vsaj nekaj *con* svobodne kulture in zato niso bili anonimni. V tem smislu je govoril leta 1911 svojemu bratrancu Izidorju, pozneje pa tudi v javnih nastopih – zlasti v predavanju o Slovencih in Jugoslovanih aprila 1913 ter potem še v besedah Tržačanom o očiščenju in pomlajenju spomladi 1918. Kar zadeva socialdemokratsko stranko, za katero je bila družba in njena

Jagoda Tovirac, Borut Doljšak

Urban Kuntarič, Maša Grošelj, Borut Doljšak

preobrazba henotikon, pa veliko pove podatek, da ji – kljub temu, da je zanjo kandidiral na državnoborskih volitvah leta 1907 – nikoli ni plačal članarine. Ob stvaritvah svobodne kulture oblikovano ljudstvo je pretežno šlo mimo nje. Cankar v bistvenem smislu tudi. Prisila, hierarhija in oblast niso bile zanj, pa naj so prihajale od koder koli. (Pisatelj je leta 1912 rojakom pojasnil, da je Max Stirner, avtor znamenitega antiavtoritarnega traktata *Der Einzige und sein Eigentum*, »veliki mislec, filozof in zgodovinar«.) Kar prihaja, naj ne bo (kot) preteklost. Iz nekdajnosti naj se sprejme le tisto, kar je bilo nekoč ustvarjeno za to, da kot kultura postane *svobodna last svobodnega ljudstva*. To pa so stvaritve umetnikov, ki jih ne ugonobijo ne samovanja ne faustovske kupčije. Cankar je človek kulture, kvalitete in prostosti. In tudi njegove knjige, ki so ustvarjene kot opus iz zadnje noči, so take.

Od Cankarja do Kurenta: demitologizacija zgodovine in razzgodovinjene mita

Cankarjev *Kurent* je preprosto besedilo, pripovedka, v kateri osrednjega mesta ne zasedajo niti dogodki niti naslovni protagonist, temveč komentarji, vzkliki in pesmi, skozi katere avtor izraža svoje poglede na slovensko družbo ob koncu prvega desetletja dvajsetega stoletja. Socialni, politični in ne nazadnje kulturni položaj Slovencev tedaj vsekakor ni bil zavirljiv, in sicer spričo množičnega izseljevanja, ki je praznilo slovenske vasi in mesta predvsem mladih, delovnih in ambicioznih ljudi, spričo primerjalno šibke politične moči vseh (južno)slovanskih narodov znotraj bipolarne Avstro-Ogrske monarhije in spričo razkoraka med velikim idejnim bogastvom in obenem šibkim družbenim vplivom slovenske kulture/kulturnikov. Zato ni presenetljivo, da je *Kurent* nastal v obdobju Cankarjeve najbolj optimistične, angažirane faze družbenopolitičnega udejstvovanja.

V Kurentovo zgodbo je vpisan Cankarjev premislek o usodi slovenskega naroda, predvsem pa o vlogi intelektualcev in umetnikov v njej. Ta premislek se razkriva prek simbolov, metafor in verzov, pa tudi prek poetičnih refleksij, ki spremljajo Kurentovo popotovanje po deželi pod Triglavom. Slednje je morda res podobno volilni kampanji, ki se je je Cankar neuspešno udeležil leto in nekaj pred nastankom *Kurenta*, a še bolj ponazarja zgodovinski obstoj slovenstva v tisočletju in pol, odkar, kot meni Cankar, ta narod biva na istem kraju. To je situacija – zgodovinski čas in Cankarjev osebni angažma –, iz katere raste idejno ozadje *Kurentovega* simbolizma.

Borut Doljšak, Urban Kuntarič, Maša Grošelj

Borut Doljšak

Več kot stoletje kasneje je situacija docela spremenjena. Temeljno vprašanje vsake nove gledališke postavitve *Kurenta* je zato, kako naj Cankarjeva pripovedka, njena sporočilnost ali tudi njena emocionalna vrednost deluje v nekem drugem zgodovinskem trenutku. Medtem ko je bil Cankar v letu 1907, ko je kandidiral za poslanca dunajskega parlamenta, pomemben slovenski kulturnik in intelektualac, dejavnik slovenske zgodovine, je do današnjega časa iz nje že zdavnaj stopil v mit. S tem se je njegovo družbenopolitično delo skupaj z njegovo literaturo premestilo iz vloge dejavnika znotraj sodobnih družbenih trenj v vlogo zgodb, na katerih slednja temeljijo. Kadar beremo *Kurenta*, se pred nami odvija dvojna igra premeščanja in premoščanja. Cankar stopa iz zgodovine v mit, a če ga želimo zares razumeti, če želimo, da njegova zgodba deluje v današnjem času, ga moramo kot Kurenta znova postaviti v zgodovino – postati mora dejavnik naše sodobnosti.

Že desetletja velja – najbrž od prvih Korunovih režij *Hlapcev* – da je tudi Cankarja treba prilagoditi novim družbenim okoliščinam. To še posebej velja za besedilo, ki tematizira družbene okoliščine, slovenstvo in družbeno vlogo umetnosti. Mite, ki jih vzpostavlja Cankar v *Kurentu* in v katere je zgodovina postavila Cankarja samega, je torej treba dekonstruirati.

Ena od takšnih zgodb je podoba trpečega genialnega umetnika, ki je cenjen šele po svoji smrti. Vanjo se med Slovenci vpisujejo številni avtorji od Prešerna do Murna, Ketteja in Cankarja, velike trojice slovenske moderne, ki v mednarodnem prostoru nikakor ni osamljen primer, če pomislimo morda samo na Kafko, pa Rimbauda in številne druge, če izbiram samo med nekaterimi iz obdobja na prelomu stoletja. Pri tem mita ne tvorita le avtorjeva revščina in družbeni neuspeh, ampak je oboje pravzaprav razumljeno kot pogoj za umetnikovo ustvarjanje, vir njegovega navdiha, posebna občutljivost njegove čudi. Zgodba upravičuje mačehovski odnos države in družbe do umetnosti in kulture, obenem pa glorificira trpljenje kot vir višjega in vzvišenega.

Druga mitološka zgodba, v katero vstopa Cankar s *Kurentom*, je podoba trpečega slovenskega naroda, iščočega potrditev drugih, večjih narodov, tako – v obličju drugega – pa tudi samopotrditev. Slednja izraža določeno mero nesamozavesti, pri Cankarju morda tudi anti-ničejanstva, ki svojo preživetveno strategijo in ne nazadnje svojo identiteto črpa iz podobe tisočletnega trpljenja, tisočletne servilnosti in nesamostojnosti. A jedro tega mita ni sporočilo o biti naroda v hlapčevanju, ampak v (brezupnem) uporuh/vztrajanju. V tem je mitološka moč

slovenskega naroda. Tematsko se vztrajanje povezuje z jezikom, z religioznim izrazom in morda še najbolj z materialnim stanjem – torej vztrajanje v svojem jeziku, svoji veri, svoji revščini.

Tretji vidik cankarjanstva, ki je vstopil v mitologijo, je dojemanje družbene vloge umetnika. Vanjo se vpisuje razmerje med umetnostjo, posebej literaturo, in družbo/narodom, ki ga Pirjevec imenuje prešernovska struktura, Rupel pa slovenski kulturni sindrom. Ivan Prijatelj je na svojem prvem predavanju na ljubljanski univerzi govoril takole: »Literatura je poslednji izraz duševnosti kakega naroda na najvišji stopnji njegovega razvitka, na kateri prihaja narod do popolne svoje samozavedi v osebah svojih izbrancev – leposlovnih umetnikov.« Skratka, Cankarjeva besedila so, ker je v prozi in dramatik ustvaril Prešernovi liriki enakovredno delo, v očeh slovenske javnosti tako rekoč svetinja, saj vzdignejo duha naroda na najvišjo raven. Zato so umetniki na Slovenskem svečeniki resnice, in sicer ne le do druge vojne, ki bi lahko (in je) vzpostavila novo mitološko strukturo, ampak vsaj do osamosvojitve.

Četrty moment mitologije, povezan s Cankarjem, je podoba matere oziroma z njo povezan odnos med materjo in sinom. Pojem »cankarjanska mati« pomeni odrekajočo se mater, ki prek samozatajevanja in skrajne ponižnosti podpira svoje otroke. A običajno pozabljamo na obratno dimenzijo zgodbe, ki jo uzremo z vidika otroka (če bi psihologizirali, bi morali reči sina). Ta dimenzija izpostavlja perspektivo otroka, ki mu mati ne pusti svobode in ga veže nase s kazanjem lastne ranljivosti, požrtvovalnosti, bolečine. Obe dimenziji imata v zvezi s Cankarjem skupno pripovedno jedro, ki se bere na dvojne različnih načinov.

Peta mitološka zgodba, ki jo povezujemo s Cankarjem, sta javni predstavi o njegovi seksualnosti in promiskuitetnosti. Z njima lahko povežemo še alkoholizem, še posebej ker se v *Kurentu* pojavljata v paru. Spolnost in alkohol sta poti do kratkotrajne sreče (eskapizem), toda ta se že z naslednjim jutrom spremeni v moro. Mit torej tvori binarni dvojici alkohol/glavobol in seksualnost/nizkotnost (ponižanje), ki karakterizirata skorajda fetišističen odnos ljudi do izmikajočega se jim smisla, še posebej seveda spričo revščine, ki tvori družbeni kontekst pripovedi/mita.

Tako kot je Cankar iz mitologije iztrgal Kurenta, burkaškega in lenobnega zabavljača, ki s svojimi čudežnimi goslimi razveseljuje ljudi, je naloga sodobne aktualizacije njegove povesti – še posebej aktualizacije na odru, saj je teater najbolj družaben in družben način uporabe literature – da iz mita iztrga samega Cankarja. To je v zvezi s *Kurentom* toliko bolj zahtevno, ker je že Kurent sam mitološka figura, postavljena v središče

zgodovine slovenstva kot simbol umetnika/Cankarja. Zato je njegova aktualnost odvisna od tega, kako je mogoče vsakega od navedenih mitov povezati s Kurentom kot živo osebo današnjega sveta, in sicer na način, da je še zmeraj prepoznan kot umetniški. Za to je paradokсно mogoče poseči prav po izvornem mitu, iz katerega je Kurent prvič vstopil v zgodovino in postal subjekt.

Najpomembnejša Kurentova značilnost, to je tista, ki ga v poganski mitologiji jasno definira, je njegovo burkaštvo. Kurent je norec, a v svoji norosti tudi nevaren, destruktiven lik. Pri Cankarju je v njem globoka žalost, ki jo izžareva njegova glasba s harmoniko. Ker občuti globoko žalost sveta, v katerega je bil vržen tako, da je bil spočet v omami alkoholne naslade, najprej igra le žalostne pesmi, to je smisel njegove biti, kakor jo sam dojame. A tako ljudem ne prinaša sreče in zadovoljstva, temveč jih spominja na samo resnico biti, ki je nič. Šele po pogodbi z nevernikom (hudič) dobi gosli, iz katerih zna izvabiti vesele melodije. Z njimi potem razveseljuje ves (slovenski) živelj, to je starke in starce, romarje in meščane. Cankar je trpečega umetnika preobrazil v veselega vodjo dionizičnega sprevoda tudi z uporabo faustovskega motiva. Komu pa lahko umetnik danes proda svojo dušo in kaj lahko dobi v zameno? Ali bo današnji Kurent igral na gasilskih veselicah in snemal oglase za pralni prašek? Skratka, kako je danes videti slovenski fatalizem, ki ga je v Kurentu prepoznal Anton Ocvirk?

Cankarjev Kurent prinaša med ljudi veselje. Čeprav je kratkotrajno, je smisel, ki ga ljudje potrebujejo, da se izvijajo iz svojih sivih hiš in hladnih postelj ter zaplešejo. Pogodba, ki jo je bil sklenil s hudičem, prinaša blagoslov narodu, ki že, kot pravi Cankar, tisočletje in pol trpi. Gre za podobo naroda, ki nima institucij svoje identitete onstran samega jezika in jezikovnega ustvarjanja – Kurentove umetnosti. Vsekakor današnja vloga umetnikov ni več narodotvorna, kakor se namiguje pri Cankarju, a obenem besedna umetnost ne ostane brez vsakršne odgovornosti. Socialno, politično, jezikovno in še kakšno zapostavljenost Slovencev so nadomestile drugačne stiske, ki niso prav nič manj bistvene in globoke. Posebej zato, ker je svet globalen, nacionalni problemi pa stvar globalne občutljivosti. Najbrž je umetnost – besedna pa še posebej – še zmeraj področje, kjer se najbolje razkrije morala sodobnega sveta, sredstvo, ki, kot bi rekel Tomo Virk, najbolje ostri naš etični čut. A o čem bo danes pel Kurent? Koga bo danes razveseljeval, kdo danes najbolj trpi? Se Kurent morda moti, celo laže? Laž, ki jo Kurent izreka, se mu prikaže v sanjah kot ogromna senca. Kakšno podobo meče senca, kdaj se danes oglašča umetnikova vest?

Urban Kuntarič, Borut Doljšak

Vsekakor je mitološko zgodbo, da je zgodovina slovenskega naroda prepredena s tisočletnim trpljenjem, iz katerega raste njegova odpornost, treba ponovno premisliti: kaj vidi Kurent, ki danes potuje po slovenskih deželah? Kaj so slovenske dežele? Kako je mogoče misliti slovenskega duha v odnosu do evropskega ali pa docela globalnega, digitalnega sveta? To so vprašanja, katerih jedro je tvorjenje identitete, in sicer ne le identitete posameznika v odnosu do identitete naroda, ki se udejanja v institucijah države in tudi v nadnacionalnih institucijah, ampak odnos posameznika do temeljnih človeških vrednot, ki presegajo vsakršne institucionalne okvirje. Gre torej za nov humanizem, morda transhumanizem? Med načine preseganja človeškega pogleda na svet vsekakor spada razvoj strojnega učenja, ki najbrž najmočnejše po Descartesu zahteva razmislek o tem, kaj je mišljenje. Morda je tudi to eno od sredstev gledališkega razmišljanja, ki ga je mogoče vplesti v Cankarjev kurentovski simbolizem, saj določa družbeno realnost vsaj tako močno, kot ga je vprašanje morebitnega povezovanja različnih narodov v sorodne nacionalne in nadnacionalne tvorbe pred sto sedemnajstimi leti. Cankarjev Kurent prepeva pesmi in povsem banalno, toda ne nepomembno vprašanje je, čigave pesmi in v katerem jeziku bo pel sodobni Kurent.

Kurent, spočet »ob vinu in razuzdanem veselju«, poje vesele pesmi. To je tisto presežno, kar lahko prinese, in v tem je soroden starogrškemu Dionizu – prav tistemu, v čigar imenu so uprizarjali starogrške tragedije. In kakor je Dioniz odraščal brez matere z odsotnim očetom, je tudi Kurent pravzaprav nekakšna sirota, pripadajoča vsemu svetu, saj ga starši zavrnejo, zavržejo, s čimer že sam dekonstruira mit cankarjanske matere. Toda razuzdano veselje Kurentu in njegovim svatom nikdar ne prinese trajnega zadovoljstva. Kurent ne ujame rdeče rute, in tudi ko se z nekim dekletom še sam prepusti noči, zjutraj vsakršno zadovoljstvo izgine: »Ni je več bilo; na pragu je ležala rumena roža, začrnela, oskrunjena, od stoterih nog pohojena.« To ni eskapizem, ampak zasvojenost in manija, ki posameznika ženeta naprej v novo veseljačenje, morda v Ljubljano kot Kurenta, kjer slavijo pesnike, znanstvenike in državnike, vseeno koga, samo da slavijo. Od mita je ostal le obrazec, od katoliške maše le ritualno obnašanje, bistvo pa je izgubljeno: koga/kaj slavimo, ko postavljamo doprsne kipe in imenujemo ulice? Ulice morajo imeti imena, podobna imenom romarjev, ki odhajajo v tuje dežele in bodo izgubila slovenske oblike.

Zaključek povesti, ki se, nagovarjajoč bralca/brata, konča s tremi soneti, cikel razočaranj prekinja z vizijo boljše prihodnosti, in sicer sveta, v katerem bo Kurentova umetnost dovršena: »V tej zadnji noči / zablisnilo se je od vrh nebá – / vstanite, vriskajoči in pojoči: / pozdravljena, nebeška gloriја!«

Naj še enkrat spomnim na Prijateljev govor o pomenu besedne umetnosti (»poslednji izraz duševnosti kakega naroda«) in, če mi je dovoljeno, nekoliko posplošim in dešifriram kurentovanje kot simbol umetniškega ustvarjanja v slovenskem jeziku: ali so se Cankarjeve besede uresničile? Odgovor je, se zdi, jase, a to ne pomeni, da se lahko literatura odpove iskanju tistih bistvenih trenutkov življenja posameznika in skupnosti, ki oba definirajo, pomeni pa, da so ti trenutki drugačni kot pri Cankarju. Cankarjeva literatura se v *Kurentu* nazadnje izkaže za protejsko. Mit izgubi oprijemljivost konkretnega družbenega okolja in ostane gol v svoji strukturi: ponavljanje, menjavanje položajev, spreminjanje. Temu skoraj plesnemu ritmu zgodovinskega zaklinjanja z novimi uprizoritvami povesti dajemo novo vsebino. Dejstvo vnovičnega uprizarjanja priča, da se je pokazala potreba po njem. Cankar/Kurent še zmeraj veseljači, a komu in kako, moramo ugotoviti ab ovo. V tem je smisel današnjega ukvarjanja s *Kurentom*.

Borut Doljšak, Maša Grošelj

Jernej Potočan

režiser

Foto Sašo Štih

Jernej Potočan (1996) je leta 2015 začel študij dramaturgije, po zaključku študija leta 2019 pa še študij gledališke režije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Kot dramaturg je sodeloval pri več predstavah, med drugim *Under construction* (Gledališče Glej), *410 kilometrov* (Lutkovno gledališče Ljubljana), *Anatomija zamolka* (Anton Podbevšek Teater), *Kot vsa svobodna dekleta* (Prešernovo gledališče Kranj), *Nafta* (Mini teater), *Polenta* (SNG Drama Ljubljana) in *Medtem ko mi Spotify po meri ustvarja playlisto z naslovom moodymix* (Plesni teater Ljubljana). Pri zadnjih dveh projektih je poleg dramaturgije podpisal tudi režijo.

Režiral je še otroško predstavo *Vampirček gre v solo* ter predstavo *Samo še enkrat gremo spat* (obe v Mini

teatru). Kot asistent režije je sodeloval pri predstavi *1981* v gledališču Újvidéki Színház pod vodstvom režiserja Tomija Janežiča. Predstava *Under construction*, pri kateri je sodeloval kot dramaturg, je na 52. Tednu slovenske drame prejela posebno nagrado žirije.

Objavljena so tri njegova dramska besedila: *Odpad*, *Vsaka pesem se enkrat izpoje* in *Žalostinke*. Za scenarij *Živalski vrt* je prejel Grossmanovo nagrado, za besedilo *Ostali smo brez prijateljev, zbirali smo znamke* drugo nagrado na natečaju One Minute Play Contest, za *Žalostinke* pa nagrado Rdeča nit. Dve njegovi drami sta bili tudi uprizorjeni: *Žalostinke* v Mestnem gledališču ljubljanskem in *Uspavanka v sobi brez oken* v sodelovanju Akademije za glasbo in AGRFT.

Brina Jenček

dramaturginja

Foto Eva Palčič

Brina Jenček (2000) je diplomirala iz dramaturgije in scenskih umetnosti na AGRFT. Trenutno zaključuje magistrski študij režije snovalnega in objektnega gledališča na praški gledališki akademiji DAMU. Je članica Društva gledaliških kritikov in teatrologov, s kritičnim pisanjem pa se je začela ukvarjati že v prvem letniku dodiplomskega študija – najprej na Radiu Študent, nato za portal Kritika, platformo Neodvisni, revijo Ekran in lutkovni portal ECPCP. Bila je rezidenčna kritičarka na festivalu sodobnega plesa Fronta. Kot dramaturginja je sodelovala pri akademskih produkcijah *Strah in beda Tretjega rajha* (režiserja Bor Ravbar, Jernej Potočan), *Steklena menažerija* in *Amerikanci* (režiser Jernej Potočan), slednji dve sta prejeli nagrado zlatolaska za najboljšo predstavo v celoti. V Mini teatru je bila dramaturginja otroške predstave *Vampirček gre v šolo* (režiser Jernej Potočan) in avtorica dramatizacije za predstavo *Bambi* (režiser Robert Waltl).

Pripravištvu je opravljala v Slovenskem kulturnem centru SKICA Berlin. Bila je članica žirije za mednarodni odprti poziv razstave BODY ECSTATIC BODY ECLECTIC BODY ECCENTRIC sklada Ulay Foundation, natečaja za najboljšo radijsko igro na Radiu Študent in natečaja Rdeča nit Filozofske fakultete v Ljubljani. Njena drama *Bog mi je priča* je bila objavljena v reviji ADEPT in bralno uprizorjena na AGRFT. Na Tednu slovenske drame pa je prejela nagrado za mlado dramatičarko za besedilo *grem greš greva*, ki je doživelo radijsko izvedbo v produkciji Radia Slovenija. Kot moderatorica pogovorov je sodelovala s Festivalom Borštnikovo srečanje, Slovenskim gledališkim inštitutom in Hišo kulture Celje. Na DAMU je ustvarila performativno predavanje *Shortcuts*, zvočno potovanje *In Search of Eternal Summer* in predstavo *Zygote* ter soorganizirala simpozij Between Presence and Meaning o strategijah poučevanja praktične dramaturgije.

Foto Urška Čuk

Dan Pikalo (1992) je scenograf, ki deluje na presečišču gledališča, filma, televizije in performativnih umetnosti. Po študiju industrijskega oblikovanja na ALUO je zaključil magistrski študij scenografije na AGRFT. Trenutno deluje med Ljubljano in Berlinom, kjer od leta 2021 redno sodeluje z gledališko skupino baff. Njegovo delo zaznamuje raznolikost: ustvarjal je scenografije za dramske in snovalne gledališke predstave, plesne predstave, otroške in lutkovne uprizoritve, kratke igrane filme ter televizijske produkcije. Njegovo ustvarjanje temelji na raziskovanju razmerij med prostorom, telesom in gledalcem.

V gledališču je v različnih kolektivih ustvarjal scenografije za predstave *Reči reči* (režiserja Jan Rozman, Julia Keren Turbahn), *(°□°)~⊥ screamage* (režiser Jan Rozman), *O die Show* (režiserji Jan Kress, Julia Keren Turbahn, Jan Rozman) in *Kje mi živimo* (režiser Bor Ravbar). Z režiserjem Jernejem Potočanom redno

Dan Pikalo

scenograf

sodelujeta še iz časov študija, kjer sta skupaj s sošolci ustvarila predstavo *Steklena menažerija* in Potočanovo diplomsko predstavo *Amerikanci*. Po študiju pa še *Vampirček gre v šolo* in *Samo še enkrat gremo spat*.

Pri delu ga vodita radovednost in želja po raziskovanju estetskih in funkcionalnih rešitev, njegova praksa pa temelji na povezovanju različnih medijev in sodelovanju. Njegovo delo zaznamujejo močna prostorska dramaturgija, premišljen odnos do materialnosti ter pozornost do detajlov. Kot sodelavec v različnih vlogah – od scenografa in asistenta do vodje tehnike, inspicienta in rekviziterja – si je pridobil celovit vpogled v produkcijske procese ter razvil izjemno praktično in prilagodljivo delovno etiko. V njegovem delu se prepletata oblikovanje in projektno vodenje, v ospredju pa ostajata intuitivnost in sposobnost hitrega odziva, podprta z analitičnim razmislekom in raziskovalnim pristopom.

Nika Dolgan

kostumografka

Foto Žiga Planinšek

Nika Dolgan (1995) je na ALUO diplomirala iz slikarstva. Postopoma se je njeno zanimanje preneslo tudi na film in gledališče, zato je študij nadaljevala na programu scenskega oblikovanja na AGRFT, kjer je leta 2022 magistrirala iz kostumografije.

Med študijem je sodelovala pri številnih gledaliških, filmskih in televizijskih projektih. Za kostumografijo v predstavah *Steklena menažerija* (režiser Jernej Potočan) ter *Amerikanci* (režiser Jernej Potočan) je prejela nagrado zlatolaska. Po končanem študiju je pomagala krojiti podobo mnogih avtorskih uprizoritev, med drugimi *Kje mi živimo* (režiser Bor Ravbar) ter *Samo še enkrat gremo spat* (režiser Jernej Potočan), ki sta bili uvrščeni na program 55. Tedna slovenske drame in 60. festivala Borštnikovo srečanje.

Domen Lušin

oblikovalec svetlobe
in avtor videa

Foto Lara Knap

Domen Lušin (1999) je maturiral na Gimnaziji Koper. V času srednje šole je obiskoval gledališko šolo pri Katji Pegan, kjer je med drugim delal najprej kot biljeter, kasneje pa kot lučni in scenski tehnik. Leta 2018 je bil sprejet na AGRFT na smer Filmsko in televizijsko snemanje. V času absolventa je začel sodelovati pri študentskih produkcijah kot oblikovalec svetlobe, kjer sodeluje še danes.

Njegove prve predstave so: *Woyzeck* (režiser Žiga Hren), *Steklena menažerija* (režiser Jernej Potočan), *Bambina* (režiser Bor Ravbar) in *Mačka na vroči pločevinasti strehi* (študijska produkcija). Kasneje je sodeloval še pri študentskih produkcijah: *L. V. (Lepa Vida)* (režiser Aljoša Živadinov), *Nekje daleč nekaj bo* (režiser Bor Ravbar), *Amerikanci* (režiser Jernej Potočan), *Pesem ptic v drevesnih krošnjah* (režiser Ivan Loboda), *Vladimir* (režiser Jure Srdinšek), *Poskusi (njenega) življenja* (režiserka Maruša Sirc), *Gospa z*

morja (režiserka Lucija Trobec). Leta 2023 je prejel zlatolasko za posebne dosežke na področju gledališča po zaslugah vseh produkcij na AGRFT.

V času študija je kot oblikovalec svetlobe sodeloval tudi pri uprizoritvah drugih gledališč: *Kje mi živimo* (režiser Bor Ravbar), *Balada o trobenti in oblaku* (režiser Žiga Hren), *Morska deklica* (režiser Jure Srdinšek), *Samo še enkrat gremo spat* (režiser Jernej Potočan), *Vampirček gre v šolo* (režiser Jernej Potočan), *deklici* (režiser Bor Ravbar). Je član Kolektiva Reaktor, s katerim so ustvarili štiri predstave: *Krik: Prvi glas* (avtorski projekt), *Krik: Vrzeli* (režiserka Katja Markič), *Krik: Mama* (režiserka Katja Markič) in *Krik: Grafije* (režiser Aljoša Živadinov).

V letošnji sezoni kot oblikovalec svetlobe v SLG Celje sodeluje pri uprizoritvah *Zvezde gledamo, da ne bi videli sveta* in *In mnogi drugi ...* (koprodukcija s Prešernovim gledališčem Kranj).

BORŠTNIKOVA NAGRADA ZA IZVIRNO DRAMSKO BESEDILO

*Pet kraljev: K psihopatologiji
neke monarhije*

Tibor Hrs Pandur

Foto David Kranzelbinder

Tibor Hrs Pandur je na 60. Festivalu Borštnikovo srečanje prejel Borštnikovo nagrado za izvirno dramsko besedilo za besedilo predstave *Pet kraljev: K psihopatologiji neke monarhije* v režiji Livije Pandur in v produkciji SLG Celje

Besedilo *Pet kraljev: K psihopatologiji neke monarhije* Tiborja Hrsa Pandurja je drzen in neukrotljiv potop v brutalnost Shakespearovih kraljevskih iger skozi sodobno perspektivo. Gre za tvegano dejanje, ki v skoraj esejistični formi združuje številne elemente in na odru izriše prerez psihozgodovine tistih, ki imajo oblast. Večgeneracijsko delo povezuje Shakespearove kraljevske drame z dogodki iz angleške zgodovine in jim dodaja sodobno perspektivo. Ponudi skupni prostor in igrišče tako gledališkim ustvarjalcem kot občinstvu, kjer lahko merijo Shakespeara in njegove uvide soočajo s sodobno resničnostjo. Besedilo ne moralizira, temveč vsakomur ponuja čustveni in miselni prostor za poskus zaznave sodobne politike skozi gledališko igro.

NAGRADA NEPOGREŠLJIVI DRUŠTVA GLEDALIŠKIH REŽISERK IN REŽISERJEV

Zvezdana Kroflič Štraki

Foto Jaka Babnik

Društvo gledaliških režiserk in režiserjev je na sklepni prireditvi 60. Festivala Borštnikovo srečanje podelilo nagrado nepogrešljivi inspicientki SLG Celje, Zvezdani Kroflič Štraki, ki s svojim požrtvovalnim delom, strokovnostjo, natančnostjo in predanostjo že vrsto let omogoča nemoten potek predstav in je nepogrešljiv člen in član našega kolektiva.

Nagrada nepogrešljivi je namenjena tistim gledališkim sodelavcem, ki so pri podeljevanju nagrad ali omemb pogosto spregledani, vendar ključno prispevajo k nastanku gledališke uprizoritve ali izjemno predano (so)delujejo v ustvarjalnih in izvedbenih procesih

Zvonetu Agrežu v slovo

Foto Jaka Babnik, Uroš Hočevar

1952–2025

Zvone Agrež je bil član igralskega ansambla SLG Celje od sezone 1977/78 do sezone 2014/15. Rodil se je 30. avgusta 1952 v Celju. Leta 1973 se je vpisal na študij dramske igre na AGRFT v Ljubljani in ga absolviral štiri leta kasneje v letniku profesorja Poldeta Bibiča z vlogo Joška v slovenski noviteti Pavleta Lužana *Mostovi v Zambiji ali Nocoj bomo zidali*. Za vlogo Joška je leta 1977 prejel študentsko Severjevo nagrado. Istega leta je prejel še študentsko Prešernovo nagrado za vlogo Kralja v *Escorialu* Michela Ghelderoda. Takoj po končanem študiju je postal član igralskega ansambla SLG Celje, kot gostujoči igralec je igral še v ljubljanski Drami, v MGL (vloga Ruprehta v Kleistovem *Razbitem vrču*, 1986) in SSG Trst, kjer je 1976 z vlogo Melchiorja v Wedekindovem *Pomladnem prebujenju* (režiser Zvone Šedlbauer) že kot študent prvič opozoril na svoj igralski talent. Za vlogo Mozarta v Shafferjevem *Amadeusu* je prejel Severjevo nagrado za najboljšo igralsko stvaritev (1982) in Boršnikovo nagrado za igro (1983). Na festivalu Dnevi komedije v Celju je prejel naziv žlahtni komedijant za vlogo Georga Nerodecka v komediji *Minister v škripcih* (1988). V svoji karieri je nastopil v več kot sto desetih gledaliških vlogah.

Prepoznaven je bil tudi v slovenskih filmih. Leta 1978 je bil nagrajen kot debitant leta na filmskem festivalu Filmski susreti v Nišu in kot igralec leta na 6. Tednu domačega filma v Celju za vlogo Simona v filmu *Praznovanje pomladi*. Nastopal je tudi v manjših in srednjih vlogah v televizijskih dramah, nanizankah, nadaljevankah in slovenskih filmih. Med pomembnejše sodijo: *Idealist* (režiser Igor Pretnar, Viba film, 1976), *Zadnja šolska naloga* (režija Matjaž Klopčič, Viba film, 1976/77), *Praznovanje pomladi* (režiser France Štiglic, Viba film, 1978), *Dobrotnica* (režiserka Marija Šeme Baričevič, RTV, 1978), *Christophoros* (režiser Andrej Mlakar, Viba film, 1985), *Ljubezen nam je vsem v pogubo* (režiser Jože Gale, Viba film in RTV Ljubljana, 1987), *Bronasti vijak*, televizijska nadaljevanka (režiser Jiří Sequens, RTV Ljubljana in češka TV Praha, 1988).

V štirih desetletjih svojega ustvarjanja je na odru SLG Celje ustvaril številne nepozabne like in se vpisal v spomin in srca naše publike.

Mnogo let sva preživela skupaj na odru celjskega gledališča, mnogo je bilo predstav, kjer sva bila partnerja, in skozi ljubljeno delo na vajah in potem na predstavah sem te spoznala do obisti in se čudila tvoji popolni predanosti igralskemu poklicu. Bil si eden tistih srečnih nesrečnežev, ki je znal uživati v trpljenju pri ustvarjanju zahtevnih, težkih vlog v gledaliških predstavah.

Ko me je Bojan poklical po telefonu, je rekel: »Ni več našega Mozarta.« Spreletel me je srh, potem pa spomin na nepozabno vlogo, ki te je zaznamovala. Nepozaben spomin na prizor, ko Mozart umira v naročju svoje žene, v mojem naročju, saj sem igrala Mozartovo ženo. Nepozabno!

Prebiram stare fotografije: ena je z gostovanja v Italiji. Spomnim se, da si takrat v Trstu kupil za svojo hčerkico ogromnega zajca. Šalili smo se, da boš za to gotovo moral plačati carino. Ko smo se vračali v Slovenijo, smo se morali ustaviti na mejnem prehodu. Vstopil je carinik in seveda vprašal, ali imamo kaj za prijavo. Vsi smo govorili, da nič. Ko pa je že izstopal iz avtobusa, si ti, tam z zadnjega sedeža, zavpil: »Jaz imam zajca ... jaz imam zajca!« Kar zvižali smo se od smeha.

Za vsako silvestrovo si me poklical, da mi voščiš sreče in zdravja ... zdravja. Enkrat sva se šalila na ta račun, da ko pride tista s koso, naj pride iznenada in naj hitro zamahne.

Dragi Zvone, ohranili bomo spomin nate v svojih srcih.

Anica Kumer,
dramska igralka

Prvič sva se srečala pred skoraj petdesetimi leti, januarja 1976, ko je skupaj s kolegoma in sošolcema z Akademije Olgo Kacjan in Alešem Valičem gostoval v tržaškem teatru. Takrat so bili v tretjem letniku AGRFT in med semestralnimi počitnicami jih je režiser in profesor Zvone Šedlbauer zasedel v glavnih vlogah v Wedekindovem *Pomladnem prebujenju*.

V spomin se mi je vtisnil fant z valovitimi, malo daljšimi lasmi, morda malce otožnim pogledom in neverjetno prijaznim nasmehom. Sodili smo v isto generacijo, leto gor ali dol, in povsem normalno je bilo, da smo v nekaj dneh postali skoraj nerazdružljivi. Sam sem takrat študiral medicino in obenem honorarno sodeloval s SSG Trst. Jaz sem jim razlagal o življenju Slovencev v Italiji in manjšinski problematiki nasploh, oni meni o študiju na Akademiji. Če se prav spominjam, me je med študijem *Pomladnega prebujenja* ravno Zvone prvi začel nagovarjati, da bi se vpisal na Akademijo in se začel z igralsvom ukvarjati tudi profesionalno.

Tako je tudi bilo. Jeseni sem prišel na Akademijo tudi sam in najino druženje se je nadaljevalo v njegovem zadnjem letniku študija. Potem je on odšel v Celje in nekaj let se nisva videvala prav pogosto. Ko sem se tri leta kasneje prišel v celjsko gledališče pogovarjat o morebitnem angažmaju, sem Zvoneta srečal na vhodu v teater. Iskreno vesel me je bil, ko mi je izrekel dobrodošlico in mi zaželel, da bi bilo moje dogovarjanje uspešno.

Naslednjih petintrideset let, do njegovega odhoda v pokoj pred desetimi leti, sva bila kolega v celjskem gledališču. Ni bil kaj dosti drugačen od mladeniča, ki sem ga spoznal v Trstu. Še vedno prijazen, še vedno na trenutke otožen in mnogokrat neverjetno naiven, lastnost, ki ni ravno običajna med teaterskimi ljudmi. In ohranil je svoj nasmeh, enak, kot je bil tistega januarskega dopoldneva v Trstu, ko sva si prvič segla v roko.

Bil je izjemen umetnik. Nadvse rad se spominjam njegovega Kralja v Ghelderodovem *Escorialu*, za katerega je prejel študentsko Prešernovo nagrado, nemogoče je spregledati njegovega Mozarta v Shafferjevem *Amadeusu*, za katerega je dobil Borštnikovo in Severjevo nagrado, in številnih izvrstnih vlog, ki so sledile.

A zame je bil predvsem človek. Človek in prijatelj. Seveda se je dobro zavedal svojih dosežkov in bil je ponosen nanje, a nikoli nisem opazil, da bi mu uspeh stopil v glavo, da bi zaradi tega zanemaril svoje, morda manj srečne prijatelje, kot se to rado zgodi. Znal se je iskreno veseliti uspehov kolegov, vedno je našel tolažilno besedo ob nekogaršnjem neuspehu in bil je, če je le imel to možnost, vedno pripravljen pomagati in si vzeti čas za kolega, prijatelja.

Ne bom pozabil neskončnih, celonočnih debat v mojem stanovanju v Novi vasi, pogovorov, ki so mi pomagali prebroditi marsikatero krizo, najinih posedanj ob Šmartinskem jezeru, skupnih razčlenjevanj gledaliških tekstov, pri čemer je rad prisluhnil in večkrat tudi upošteval moje, njegovemu mnogokrat povsem nasprotno mnenje. Za vedno mi bodo ostali v spominu večeri na Ribljem ostrvu pri Novem Sadu ob robu Sterijinega pozorja, prepevanje starogradskih pesmi, druženja s kolegi iz gledališč bivše Jugoslavije, pri čemer je bil Zvone, predvsem v svojih mlajših letih, duša dogajanja.

Njegov gromki smeh je sčasoma zamrl. Ni izginil, le redkeje ga je bilo slišati. In pogosteje kot prej sem srečal tisti njegov otožni pogled. A toplina v njegovih očeh je ostala do konca in te se bom spominjal.

Igor Sancin,
dramski igralec

Z globoko žalostjo se poslavljamo od dragega Zvona Agreža, dolgoletnega člana ansambla SLG Celje, predanega igralca, nežnega družinskega človeka in zaupanja vrednega prijatelja.

Zvone se je rodil 30. avgusta 1952 v Celju, kjer je letos na kresno noč tudi sklenil svojo življenjsko pot. Leta 1973 je začel študij dramske igre na AGRFT v razredu Poldeta Bibiča. Diplomiral je z vlogo Joška v uprizoritvi Pavleta Lužana *Mostovi v Zambiji ali Nocoj bomo zidali*. Za to vlogo je prejel študentsko Severjevo nagrado, istega leta pa še študentsko Prešernovo nagrado za vlogo Kralja v Ghelderodovem *Escorialu*.

Na odru SLG Celje je prvič nastopil leta 1975 v *Operi za tri groše*. V naslednjih desetletjih je odigral več kot sto raznolikih vlog in ostal zvest celjskemu gledališču vse do upokojitve. Najbolj odmevna je bila njegova briljantna upodobitev Wolfganga Amadeusa Mozarta v *Amadeusu*, za katero je prejel Borštnikovo nagrado. Zvone je sodeloval tudi pri filmu: za vlogo Simona v *Praznovanju pomladi* je bil leta 1978 nagrajen kot debitant leta v Nišu in igralec leta na Tednu domačega filma.

Najini odrski poti sta se prvič srečali v *Škrlatnem otoku*, kmalu nato v *Skritem dnevniku Jadrana Krta* in nato še v številnih drugih predstavah. Vlog se je loteval z resnostjo in odgovornostjo, a hkrati s tisto posebno milino, ki jo je znal prenesti tudi v vsakdanje odnose.

V svetu, kjer se drame in spletke pogosto nadaljujejo še dolgo potem, ko pade zastor, si ti, Zvone, ostal človek – skromen, prijazen, svetel. Dobričina, ki je znal prisluhniti, razumeti in pomagati. Upam, da je bil tvoj prehod v nove razsežnosti nežen. Mi, tukaj, pa te bomo neskončno pogrešali.

Renato Jenček,
dramski igralec

Zaokrožen igralski opus

Zvone Agrež, član umetniškega ansambla SLG Celje od 1977 do 2015

Prve dni maja je zaokrožil svoje plodovito soustvarjanje v umetniškem ansamblu SLG Celje in se upokojil še eden od prepoznavnih, priljubljenih in spoštovanih sooblikovalcev njegovega repertoarja – dramski igralec Zvone Agrež. Ljubiteljem in poznavalcem celjskega poklicnega gledališča, ki zadnja štiri desetletja spremljajo njegovo raznovrstno umetniško ponudbo, se je eden od nosilnih članov igralske družine zelo verjetno najgloblje odtisnil v spomin z vlogo genialnega božjega otroka, Wolfganga Amadeusa Mozarta, v svetovni dramski (in filmski) uspešnici *Amadeus* Petra Schafferja, kakor so jo v Celju prvi na Slovenskem uprizorili v sezoni 1982/83 v režiji Dušana Mlakarja.

Tudi umetnik sam se danes vloge nesmrtnega ter z omejenim razumarstvom nedoumljivega duha genialnega skladatelja rad spominja kot svojega nespornega igralskega vrhunca. Prvotno je bil za to zahtevno vlogo sicer izbran in objavljen v uradni zasedbi igralski kolega, ki pa se je pred začetkom skupinskega študija nepričakovano odločil za prestop v drugo gledališko okolje. Nenadoma ponujeno izredno igralsko priložnost je mladi, ambiciozni in vsakršnih umetniških izkušenj željni Zvone Agrež z vso nadarjenostjo ter ustvarjalnim pogumom sprejel ter v nepozabnem nosilnem triu partnerjev ob Janezu Bermežu in Anici Kumer izoblikoval magistralno naslovno vlogo. Z njo se ni zapisal le v spomin številnih gledalcev po vsej Sloveniji, ampak tudi v zgodovino vrhuncev slovenskega dramskega gledališča osemdesetih let prejšnjega stoletja, in sicer s Severjevo nagrado 1982 ter Boršnikovo nagrado 1983 za to igralsko mojstrovino.

Od otroškega gledališča na domačem dvorišču do Zarje in Delavskega odra

A pot do razmeroma zgodnjega in nepozabnega umetniškega vrhunca ni bila ne lahka ne preprosta. Začela se je v zgodnjem otroštvu, ki ga je Zvone preživel v skromnih razmerah v Trnovljah pri Celju. Kot se sam spominja, so poleti z vrstniki iz soseske na dvorišču na vrv za obešanje perila obesili dve rjuhi za gledališko zaveso in se »malo afnali« pred priložnostnim občinstvom, da so zbrali kak kovanec za sladoled ali pest bonbonov. V drugem razredu sta se s sošolko za nastop že naučila nekaj replik iz šolskega berila, v osmem razredu pa ga je z odrom trajno »zasvojil« znani trnoveljski ljubiteljski režiser in mentor Štefan Žvižej, ki mu je zaupal eno od treh nosilnih vlog v tedaj priljubljeni mladinski igri *Mladost pred sodiščem* Hansa Tiemeyerja. Odtlej mu je bil oder trnoveljske Zarje »drugi dom«, občasno pa ga je k sodelovanju na mestnem Delavskem odru (v nekdanjem Kinu Dom) pritegnil še drugi znani celjski ljubiteljski režiser in mentor tistega časa Cveto Vernik (sicer dolga leta tudi inspicient in arhivar v SLG Celje).

Leta igralskega šolanja in zorenja na AGRFT

Odločitev za študij dramske igre na AGRFT po obdobju ljubiteljstva ni bila presenetljiva. Predsednik komisije na zloglasnih akademijskih »sprejemcih« je bil tedaj znani režiser in profesor France Jamnik in med skoraj petdesetimi kandidati se je Zvonetu uspelo (v študijskem letu 1973/74) v prvem poskusu prebiti skozi vselej nepredvidljivo in skrajno tesno »šivankino uho«. Pod dobrohotnim mentorstvom priljubljenega igralca in profesorja Poldeta Bibiča, ki je skromnega študenta, tedaj »revnega kot cerkvena miš«, kdaj prijazno povabil tudi na krožnik česa toplega ter mu po drugem letniku omogočil tudi prvo honorirano sodelovanje v SNG Drama, kjer je bil ravnatelj (v Brechtovi *Operi za tri groše* v režiji Petra Lotschaka je leta 1975 nastopil kot eden od članov Bande), mu je uspelo študij uspešno zaključiti z edinima kolegoma iz letnika – Olgo Kacjan in Alešem Valičem.

O Agreževi uspešnosti med študijem, ko sta mu veliko koristnega znanja ponudila ter obzorja drznega iskateljstva široko razprla zlasti še profesorja in režiserja Miran Herzog in Mile Korun, pričata študentska Prešernova nagrada, ki jo je prejel za vlogo Kralja v študijski produkciji igre *Escorial* Michela de Ghelderoda, in nagrada Sklada Staneta Severja za študenta dramske igre, za vlogo v diplomski produkciji igre Pavla Lužana *Mostovi v Zambiji ali Nocoj bomo zidali* v režiji Bojana Podgorška (1977). Z uspešno diplomsko produkcijo je študij

dramske igre absolviraj, diplomiral pa ni ne tedaj ne pozneje. V času spomladanskih izpitov je namreč dobil glavno vlogo v televizijski drami Alberta Paplerja in režiserke Marije Šeme Baričević *Dobrotnica* z nepozabno Dušo Počkaj v naslovni vlogi. Terenska snemanja v Kostanjevici na Krki, okolici Novega mesta, Radovljici, Lipici ... so absolventu dramske igre nepričakovano ponudila mnogo koristnih izzivov in izkušenj, zato je diplomski izpit preložil na jesen. A jeseni (s 1. septembrom 1977) ga je že čakalo delovno razmerje za nedoločen čas v SLG Celje, z njim pa komaj sluteni niz najrazličnejših igralskih nalog v tragedijah in dramah, komedijah in farsah, pravljičah za otroke in tehničnih miselnih izzivih za odrasle.

Stapljanje z ansamblom SLG in poglobljanje osebne prepoznavnosti

V kak drug umetniški kolektiv ni Zvoneta privabilo niti gostovanje leta 1976 v SSG Trst, kjer je s kolegi iz zadnjega letnika nastopil v režiji Zvoneta Šedlbauerja kot Melchior v Wedekindovem *Pomladnem prebujenju*, pa tudi v Ljubljani ga niso zadržale naklonjene besede skrbnega mentorja in tedanjega ravnatelja SNG Drama Bibiča. Nazaj v domače mesto ga je vlekel občutek dolžnosti do matere, ki ga je z nadvse skromno pokojnino ves čas študija požrtvovalno podpirala, pa tudi obveznosti do matičnega okolja, ki mu je s skromno štipendijo tedanje kulturne skupnosti pomagalo poravnati vsaj stroške študentskega stanovanja v Ljubljani. Bolj otipljiva in najbrž odločilna je bila denarna pomoč SLG Celje v zadnjem letniku in prva »gostujoča« vloga Ezekiela v Millerjevih *Salemskih čarovnicah* (1976), s katero je tedaj izjemno uspešen in prodoren upravnik in umetniški vodja SLG Celje Igor Lampret izrazil mlademu umetniku odločno vabilo v umetniški kolektiv.

Prav pod Lampretovim umetniškim vodstvom in z njegovim ambicioznim repertoarjem se je igralski zbor SLG Celje razvil v zgled vrhunsko usklajene in izenačene ansambelske igre, gledališče pa v široko odmevno kulturno ustanovo. Sočasno z Milado Kalezić in Petrom Boštjančičem se je Agrež pridružil kolektivu v t. i. zlatem obdobju, ko je celjsko gledališče pogosto sodelovalo na najuglednejših mednarodnih in jugoslovanskih gledaliških festivalih v Beogradu (Bitef), Novem Sadu (Sterijino pozorje), Sarajevu (MES) in še kje ter ko so na najodmevnejše premiere v Celje prihajali ugledni gledališki umetniki, kritiki in teatrologi tako rekoč iz večine kulturnih središč nekdanje Jugoslavije.

Dramaturg Igor Lampret po Zvonetovih izkušnjah ni bil le izjemno razgledan umetniški vodja, ampak tudi nadvse

učinkovit praktični dramaturg, ki je zmogel kdaj celo preusmeriti tok neuspešnih vaj v »zmagovito« strugo uprizoritve ter tudi v osebnih pogovorih pomagati igralcu pri iskanju čim ustrežnejše končne podobe lika in uprizoritve v celoti. Drugi Zvonetov ključni sodelavec in dragoceni mentor je bil tako rekoč vsa leta hišni režiser Franci Križaj, s katerim je soustvaril približno polovico od mogočne stotine svojih odrskih stvaritev, med njimi veliko v krstnih uprizoritvah domačih dram ter v slovenskih praizvedbah tujih odrskih novitet. Med igralci je Križaj veljal za režiserja, ki je zmogel domišljeno pripombo, opozorilo, napotek posredovati s sproščujočo kratko duhovitostjo ali ostroumno domisljico. Tretji ključni soustvarjalec, soigralec in prijatelj tudi v zasebnem življenju pa je bil vse do tragičnega slovesa Miro Podjed, s katerim sta nenehoma v živahnih dialogih razgrajevala in dograjevala svoje vloge in uprizoritve, v katerih sta sodelovala, ter obenem vztrajno poglobljala svoje umevanje dramatike in gledališča, umetnosti in družbene resničnosti. Od režiserjev in profesorjev, ki so pogosto uspešno gostovali v SLG Celje, je posebej rad sodeloval še z Miletom Korunom, ki ga je leta 1986 celo povabil na gostovanje v ansambel MGL z vlogo Ruprechta v Kleistovem *Razbitem vrču*.

»Jagodni izbor« vlog in uprizoritev

Z zajetnega seznama sto desetih gledaliških uprizoritev, v katerih je prispeval po eno in kdaj tudi po več vlog, Zvone sam na strogem »spominskem situ« izpostavlja že omenjene nagrajene vloge v akademijskih produkcijah in *Amadeusu* ter jim dodaja še vloge Harryja Berlina v Shisgalovi *Lubezni* (Dušan Mlakar, 1991), Grumia v Shakespearovi *Ukročeni trmoglavki* (Janusz Kica, 1997), Georga Nerodecka v Cooneyevem *Ministru v škripcih* (Dušan Mlakar, 1997), s katerim je postal žlahtni komedijant Dnevov komedije 1997/98, ter niz »najboljših« zaokroža z novejšima vlogama Strica Bena v Millerjevi *Smrti trgovskega potnika* (Janez Pipan) in Poštenega ministra v Jesihovih *Cesarjevih novih oblačilih* (Boris Kobal, obe 2010).

Kot igralsko radoživ, raziskovalen in discipliniran umetnik, ki se nikoli ni izmikal nobenemu izzivu (ne po dramskih obdobjih ne po žanrih in ne po avtorskih uprizoritvenih konceptih) in ki se je vselej najbolj zanesel na lastno intuicijo ter polnokrvno in poglobljeno skupinsko študijsko soustvarjanje, je bil vse do zadnjega ustvarjalnega desetletja polno zaseden (ko je oživil tudi do pet različnih likov v sezoni). V zadnjem obdobju pa mu je huda bolezen drastično zmanjšala in zožila možnosti izražanja in nastopanja. Le tankočutnemu razumevanju upravnice SLG

Celje in dramaturginje Tine Kosi gre zahvala, da je kljub močno oviranim in omejenim govornim zmožnostim še lahko uspešno sodeloval s skrbno izbranimi vlogami, ki jim je bil kos.

Globokih in osebno prepoznavnih igralskih sledi pa Zvone Agrež ni zapustil le na gledališkem odru, ampak tudi v filmskem, televizijskem in radijskem mediju. Poleg že omenjene televizijske drame *Dobrotnica* velja iz filmske in televizijske igrane proizvodnje posebej izpostaviti vsaj še njegovo dvakrat nagrajeno vlogo Simona v *Praznovanju pomladi* Franceta Štiglica (igralec leta na 6. TDF v Celju in debitant leta 1978 na jugoslovanskem festivalu v Nišu).

Tudi po upokojitvi bo dolgoletni član igralske družine SLG Celje z veseljem ostal na voljo za nastope v morebitnih ponovitvah svojih zadnjih uprizoritev (kot Lovec v Grimmovi *Sneguljčici* v režiji Andreja Jusa ter kot Svat in Mrtvi v Wilderjevem *Našem mestu* v režiji Matjaža Zupančiča), z zanimanjem in s poklicno solidarnostjo ter s sočustvovanjem pa bo sodoživljal tudi nadaljnje uprizoritvene podvige svojih kolegov. Namesto stresnih premier si bo nove uprizoritve rajši ogledoval na ponovitvah. Najpogostejše morda ponovitve za gimnazijski abonma, saj se mu zdi mlado občinstvo najbolj iskreno in odkrito, sprejemanje ali zavračanje odrskega dogodka s strani mladih pa najbolj vredno tehtnega razmisleka.

Zapis je bil objavljen ob upokojitvi Zvoneta Agreža
v gledališkem listu *Izgubljene ljubezni*
(sezona 2014/15, letnik 64, številka 7)

Nagrade Zvoneta Agreža

- študentska Prešernova nagrada za vlogo Kralja v študijski produkciji igre *Escorial* Michela de Ghelderoda, 1977
- nagrada Sklada Staneta Severja za študenta dramske igre za vlogo Joška v diplomski produkciji igre Pavla Lužana *Mostovi v Zambiji ali Nocoj bomo zidali* v režiji Bojana Podgorška, 1977
- igralec leta za vlogo Simona v filmu *Praznovanje pomladi* na 6. Tednu domačega filma, Celje, 1978
- debitant leta na filmskem festivalu Filmski susreti v Nišu, 1978
- nagrada Sklada Staneta Severja za najboljšo igralsko stvaritev v letu 1981 za vlogo Mozarta v *Amadeusu* Petra Schafferja, 1982
- Borštnikova nagrada za igro za vlogo Mozarta v *Amadeusu* Petra Schafferja, 1983
- žlahtni komedijant Dnevov komedije za vlogo Georga Nerodecka v komediji *Minister v škripcih*, 1998

Vloge Zvoneta Agreža

Sezona 2014/15

Lovec (J. in W. Grimm *Sneguljčica*)

Sezona 2013/14

Svat, Mrtvi (T. Wilder *Naše mesto*)

Sezona 2012/13

Izmozganec (B. Brecht, P. Dessau *Gospodar Puntila in njegov hlapec Matti*)

Sezona 2011/12

Bebec (J.-P. Sartre *Muhe*)
Natakar (E. Kästner *Pikica in Tonček*)

Sezona 2010/11

Pošteni minister (M. Jesih *Cesarjeva nova oblačila*)
Stric Ben (A. Miller *Smrt trgovskega potnika*)

Sezona 2009/10

Zdravnik (D. Mamet *Romanca*)

Šerif Brian O'Brian (M. Piletić *Tom Sawyer in vražji posli*)

Sezona 2008/09

Odvetnik, Zdravnik, Gost (R. Dahl *Čarovnice*)

Sezona 2007/08

Zdravnik, Nadškof (R. Bean *Evrofilija*)

Sezona 2005/06

Giacomo Paradisi, Župan s severa, Dr. Cade

(N. Wright *Njegova temna tvar, I. del*)

Walter Pangbourne, alternacija Igor Sancin (R. Cooney,
John Chapman *Spustite me pod kovter, gospa Markham*)

Sezona 2004/05

Medved, Kmet (T. Partljič *Moj ata, socialistični kulak*)

Moški, Tretji moški (V. in O. Presnjakov *Terorizem*)

Ruckly (D. Wasserman *Let nad kukavičjim gnezd*)

Sezona 2003/04

Bork, Birkov oče (A. Lindgren – A. Enckell *Ronja, razbojniška hči*)

Foma (V. Möderndorfer *Na kmetih*)

Sezona 2002/03

Siratka (I. Cankar *Za narodov blagor*)

Agamemnon (W. Shakespeare *Troilus in Kresida*)

Rabelj (E. Fritz *Mirakel o sveti Neži*)

Sezona 2001/02

Boris (J. Povše *Ločitev*)

Peter (V. Möderndorfer *Podnajemnik*)

Jošt (B. Kreft *Celjski grofi*)

Harry (F. Ebb, B. Fosse, John Kander *Chicago*)

Sezona 2000/01

Grof Kent (W. Shakespeare *Kralj Lear*)

Luka Lukič Hlopov, šolski nadzornik (N. V. Gogolj *Revizor*)

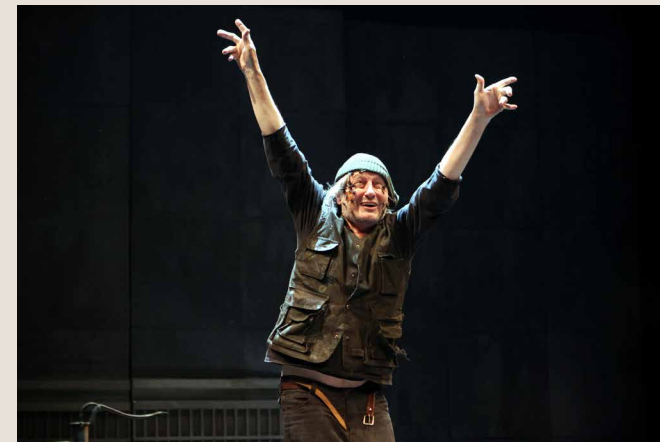
Sezona 1999/2000

Kozobrad, Stric Fric, Putka (W. Busch, E. Fritz *Jošt in Jaka*)

Anton Primožič (V. Möderndorfer *Limonada Slovenica*)

Lovec v *Sneguljčici* J. in W. Grimma, sezona 2014/15 (Foto Jaka Babnik)

Bebec v *Muhah* J.-P. Sartra, sezona 2011/12 (Foto Uroš Hočevnar)

Natakar v *Pikici in Tončku* E. Kästnerja, sezona 2011/12 (Foto Jaka Babnik)

Pošteni minister v *Cesarjevih novih oblačilih* M. Jesiha, sezona 2010/11
(Foto Uroš Hočevar)

Stric Ben v *Smrti trgovskega potnika* A. Millerja, sezona 2010/11 (Foto Damjan Švarc)

Rabelj v *Miraklu o sveti Neži* E. Fritza, sezona 2002/03 (Foto Gašper Domjan)

Sezona 1998/99

Jacques Roux (P. Weiss *Zasledovanje in usmrnitev Jeana-Paula Marata*)
Silvester (V. Möderndorfer *Vaja zbora*)
Cranmer (R. Bolt *Človek za vse čase*)
Klopčič (W. Shakespeare *Sen kresne noči*)

Sezona 1997/98

Moški (G. B. Shaw *Pygmalion*)
Georg Nerodeck (R. Cooney *Minister v škripcih*)
Policaj (R. Šeligo *Svatba*)

Sezona 1996/97

Janko, psihiater (T. Partljič *Gospa poslančeva*)
Grumio (W. Shakespeare *Ukročena trmoglavka*)

Sezona 1995/96

Krokar Jaka (M. Ende – J. Vencelj *Čarobni napoj ali satanarheolažgenialni punč želja*)
Drugi oštir (M. Držić *Dundo Maroje*)

Sezona 1994/95

Andreas Kragler (B. Brecht *Bobni v noči*)
Vihrač, znanstvenik (A. Wendt *Tičev Jaka*)
Kraljevič Aragonski (W. Shakespeare *Beneški trgovec*)
Friderikov pisar (O. Župančič *Veronika Deseniška*)

Sezona 1993/94

Volk (B. Veras *Zelena kapica*)
Brighella (C. Goldoni *Sluga dveh gospodov*)
Jaka (A. T. Linhart *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*)

Sezona 1992/93

Spiegelberg (F. Schiller *Razbojnik*)
Kositrni drvar (L. F. Baum *Čarovnik iz Oza*)
Nemi hlapec, Vodja bičarjev (A. Novačan *Herman Celjski*)

Sezona 1991/92

Nikanor Metelkin (M. A. Bulgakov *Škrlatni otok*)
Jure Krt (S. Townsend *Skrivni dnevnik Jadrana Krta*)

Sezona 1990/91

Kalander, kovač (I. Cankar *Hlapci*)
Lancelot (J. Švarc – B. Veras *Zmaj*)
Harry Berlin (M. Shisgal *Lubezen*)

Sezona 1989/90

Vid (Z. Kodrič *Vida vidim*)

Konkvistador, Indijanec (A. Hieng *Osvajalec*)

Dennis (J. Orton *Plen*)

Chamillac (A. Dumas *Pokvarjenec ali Lepota in moč*)

Sezona 1988/89

Robert Žaga (B. Brecht *Opera za tri groše*)

Pripovedovalec, Evstahij (Ž. Petan *TV Sneguljčica*)

Akast (D. Zajc *Medeja*)

Luna (F. G. Lorca *Krvava svatba*)

Fabrice (J. Anouilh *Ornifle ali Sapica*)

Sezona 1987/88

Lelij, Švicar (Molière *Zgrabite Sganarela*)

Brudenell (G. B. Shaw *Hudičev učenec*)

Tov. Pečenko (T. Peršak *Peter in Pavel*)

Sezona 1986/87

Norec (W. Shakespeare *Kar hočete*)

Miha (S. Potisk po povesti O. Preuslera *Razbojnik Rogovilež*)

Mož v dežnem plašču, duhovnik (F. Dürrenmatt

Zakon gospoda Mississippija)

Čuvaj Feliks (A. Strindberg *Sonata strahov*)

Študent (T. Partljič *Ščuka da te kap*)

Sezona 1985/86

Humphrey Devize (C. Fry *Gospa ne bo zgorela*)

Ragnar (H. Ibsen *Stavbenik Solness*)

Sezona 1984/85

Gospod Horner (W. Wycherly *Podeželanka*)

Brumen France (M. Jesih *Pravopisna komisija*)

Julijan Ščuka (I. Cankar *Za narodov blagor*)

Mušica (I. Brešan *Slavnostna večerja v pogrebnem zavodu*)

Sezona 1983/84

Matevž Klemen (D. Poniž *Škof Tomaž Hren*)

Hajrea (Terencij *Evnuh*)

Jan Kunc (V. Havel *Obvestilo*)

Markiz de Priego (V. Hugo *Ruy Blas*)

Anton Primožič v *Limonadi Slovenici* V. Möderndorferja, sezona 1999/00
(Foto Damjan Švarc, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Georg Nerodeck v *Ministru v škripcih* R. Cooneya, sezona 1997/98
(Foto Damjan Švarc, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Kositrni drvar v *Čarovniku iz Oza* L. F. Bauma, sezona 1992/93 (Foto Jane Štravs, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Harry Berlin v *Lubezni* M. Shisgala, sezona 1990/91 (Foto Jože Suhadolnik, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Brudenell v *Hudičevem učencu* G. B. Shawa, sezona 1987/88 (Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Wolfgang Amadeus Mozart v *Amadeusu* P. Shafferja, sezona 1982/83 (Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Sezona 1982/83

Wolfgang Amadeus Mozart (P. Shaffer *Amadeus*)
 Netek (M. Dekleva *Zgodba o magnetnem dečku*)
 Florjan (A. Goljevšček *Srečanje na osojah*)
 Mihajlo (G. Stefanovski *Let na mestu*)
 Sekretar osnovne organizacije ZK
 (M. Mikelin *Mor. pol. kvalif. tov. Gubca*)

Sezona 1981/82

Slavko (M. Kleč *Polka*)
 Kleont (Molière *Žlahtni meščan*)
 Lyngstrand (H. Ibsen *Gospa z morja*)
 Jean, hlapec (M. Kundera *Jakob in njegov gospodar*)

Sezona 1980/81

Taksist (B. Wudler *Odprite vrata, Oskar prihaja*)
 Vojak (Evripid *Bakhantke*)
 Novinar II. (D. Jovanović *Prevzgoja srca. Karamazovi*)
 Horatio (W. Shakespeare *Hamlet*)

Sezona 1979/80

Kralj (J. Žmavc *Pavliha in malo čez les*)
 Svat (I. Cankar *Lepa Vida*)
 Anže (A. Inkret *Play Linhart 1780–1789*)
 Fedja (P. Lužan *Rdeči mlin*)
 Mercade (W. Shakespeare *Ljubezni trud zaman*)

Sezona 1978/79

Rode (A. P. Čehov *Tri sestre*)
 Mark (J. Žmavc *Pindarova oda*)
 Mihael (Anonimus *Mojster Arden*)

Sezona 1977/78

Študent (T. Partljič *Oskubite jastreba*)
 Niko (R. Šeligo *Čarovnica iz Zgornje Davče*)
 Vojak (F. Šehovič *Kurbe*)

Sezona 1976/77

Ezekiel (A. Miller *Salemske čarovnice*)
 – gostoval kot študent AGFRT

Dragu Kastelicu v slovo

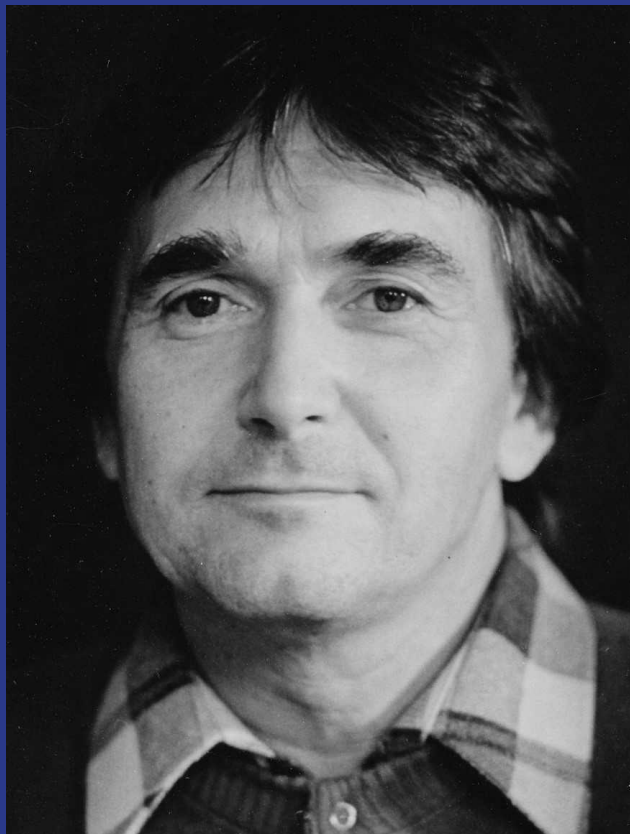

Foto arhiv SLG Celje

1934–2025

Drago Kastelic se je pridružil ansamblu SLG Celje v sezoni 1964/65. Leta 1968 je odšel v Nemčijo in se v gledališče vrnil leta 1975, kjer je eno leto opravljal delo organizatorja predstav. V sezoni 1975/76 se je spet priključil igralskemu ansamblu, kjer je ostal vse do upokojitve v sezoni 2003/04.

V skoraj štirih desetletjih je v našem gledališču ustvaril več kot 130 vlog. Za svoje delo je prejel več nagrad in priznanj. Za vlogi Erharda Pilerja v igri *Camera obscura* Vinka Möderndorferja in Nemega Indijanca v *Osvajalcu* Andreja Hienga je leta 1990 prejel Prešernovo nagrado Mestne občine Celje, za monodramski nastop v Bürgerjevi igri *Lažnivi Kljukec ali Čudovite prigode barona Münchhausna* pa nagrado zlata paličica na Festivalu otroških predstav poklicnih gledališč.

Veliko je igral za mladino, z natančno izdelanimi manjšimi karakternimi vlogami je zaznamoval celjski oder. Njegovo igralsko delo je bilo tankočutno, poglobljeno in izrazno močno, njegova prisotnost pa je soustvarjala identiteto našega gledališča v pomembnem obdobju njegovega razvoja.

Drago Kastelic je bil umetnik z jasno vizijo ter občutkom za soigralce in gledalce – ustvarjalec in sodelavec, ki je za seboj pustil dragocen pečat.

Drago Kastelic – Dragec, moj gledališki brat!

Vedno urejen, eleganten gospod, ki neverjetno »skriva« svoja leta. Umirjen, tih, pa vendar s pretanjenim smislom za humor. Predan gledališču, predvsem pa gledališki publiki. Redoljuben na vajah ... in tako naprej in tako naprej. Še bi lahko naštevala, toda težko našla, pa čeprav za protiutež, tudi kakšno manj hvalevredno lastnost.

Nekoč sva se s kolegico pogovarjali, kako težek in zahteven je naš poklic, in pogovor sklenili z ugotovitvijo, da bi ga morali znati živeti tako, kot ga živi in hkrati uživa naš Drago. Čeprav ne kot igralec velikih, nosilnih vlog, zna uživati gledališče tudi v na videz manjših vlogah.

Našo generacijo so v celjskem gledališču imenovali »zdravo jedro« in v minulih, zlasti vihnih časih, pri razgretih debatah, je bila dragocena njegova treznost in tudi hudomušnost. Mislilim, da v teatru nima in nikoli ni imel sovražnikov. Morda s kom ni našel tesnejšega osebnega stika; verjetno zato, ker ga tudi sam ni potreboval.

Lepo je imeti soigralca, kolega, ki se ga vedno razveselim: če ga srečam v mestu, na sprehodu ali v gledališču v obrekovalnici; in lepo je imeti soigralca, ki se ga vedno razveselim tudi med predstavo na odru, ker čutim, da je moj prijatelj in ne nasprotnik. Najino druženje se je nadaljevalo tudi izven SLG Celje, ko smo v zasebni igralski skupini Dva obraza študirali in igrali predstave ter z njimi gostovali malone v vseh krajih. Prav v predstavi Trojka, trojkica je izstopal z imenitno vlogo vratarja Vinka. Koliko smo se presmejali! Še bolj pa se je smejala publika.

Dragec, ne verjamem, da si kar zaključil z igralsvom. In vedno se bom razveselila zasedbe, kjer bo poleg mojega napisano tudi tvoje ime.

Anica Kumer,
dramska igralka

Zapis je bil objavljen ob upokojitvi
Draga Kastelica v gledališkem listu *Dokaz*
(letnik 58, sezona 2003/04, številka 5)

Nagrade Draga Kastelica

- Prešernova nagrada Mestne občine Celje za vlogi Erharda Pilerja v *Cameri obscuri* in Nemega Indijanca v *Osvajalcu* (1990/91)
- nagrada zlata paličica za monodramski nastop v *Lažnivem Kljukcu ali Čudovitih prigodah barona Münchhausna* na Festivalu otroških predstav poklicnih gledališč Ljubljana (1993/94)

Vloge Draga Kastelica

Sezona 2002/03

Klander (I. Cankar *Za narodov blagor*)

Nestor (W. Shakespeare *Troilus in Kresida*)

Simfronij, namestnik (E. Fritz *Mirakel o sveti Neži*)

Sezona 2001/02

Peter (V. Möderndorfer *Podnajemnik*)

Ognješer, gledališki direktor, Krčmar, Kmet Nolte – vskok

(K. Eidam *Ostržkove dogodivščine*)

Padar (B. Kreft *Celjski grofje*)

Sezona 2000/01

Starec, Glostrov zaupnik in Vitez iz Learovega spremstva

(W. Shakespeare *Kralj Lear*)

Miška, glavarjev služabnik (N. V. Gogolj *Revizor*)

Sezona 1999/00

Gabriel Urban (V. Möderndorfer *Limonada Slovenica*)

Zdravnik (T. Williams *Tramvaj Poželenje*)

Sezona 1998/99

Pacient (P. Weiss *Zasledovanje in usmrnitev Jeana-Paula Marata*)

Dragec (V. Möderndorfer *Vaja zbora*)

Vodja Norfolški (R. Bolt *Človek za vse čase*)

Dular, Pajčina, Zid (W. Shakespeare *Sen kresne noči*)

Sezona 1997/98

Ronnie (R. Cooney *Minister v škripcih*)

Žagar (R. Šeligo *Svatba*)

Sezona 1996/97

Slivar minister (T. Partljič *Gospa Poslančeva*)

Krojač (W. Shakespeare *Ukročena trmoglavka*)

Sezona 1995/96

Čarovnik (M. Ende – J. Vencelj *Čarobni napoj ali satanarheolažgenialni punč želja*)

Tardiveau (E. Labiche *Florentinski slamnik*)

Čarodej, Ondardo, Stotnik (M. Držić *Dundo Maroje*)

Sezona 1994/95

Prvi moški (B. Brecht *Bobni v noči*)

Petrač (J. Krajnc *Detektiv Megla*)

Kraljevič Maroški (W. Shakespeare *Beneški trgovec*)

Hermanov kancelar (O. Župančič *Veronika Deseniška*)

Sezona 1993/94

Stric Salezij Nobili (L. Pirandello *Kot me ti hočeš*)

Sezona 1992/93

Služabnik (F. Schiller *Razbojniki*)

Gospod de Bonnefoy (Molière *Namišljeni bolnik*)

Ječar iz Bordeauxa (P. Corneille *Odrska utvara*)

Dvorjan (A. Novačan *Herman Celjski*)

Sezona 1991/92

Sokolenko, 1. garderober (M. Bulgakov *Škrlatni otok*)

Harold Gorringer (P. Shaffer *Črna komedija*)

Sezona 1990/91

Nace (I. Cankar *Hlapci*)

Erhard Piler (V. Möderndorfer *Camera obscura*)

Lažnivi Kljukec (G. A. Bürger *Lažnivi Kljukec ali Čudovite prigode barona Münchhausna*)

Gabriel Urban v *Limonadi Slovenici* V. Möderndorferja, sezona 1999/00
(Foto Damjan Švarc, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Dragec v *Vaji zbora* V. Möderndorferja, sezona 1998/99
(Foto Damjan Švarc, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Erhard Piler v *Camera obscura* V. Möderndorferja, sezona 1990/91
(Foto Jože Suhadolnik, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Lažnivi Kljukec v *Lažnivem Kljukcu ali Čudovitih prigodah barona Münchhausna* G. A. Bürgerja, sezona 1990/91 (Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Nemi Indijanec v *Osvajalcu* A. Hienga, sezona 1989/90 (Foto Jože Suhadolnik, SI_ZAC_0900_007_00023)

Sezona 1989/90

Lelio (A. Harris *Androkles in lev*)
 Zbor (Z. Kodrič *Vida vidim*)
 Nemi Indijanec (A. Hieng *Osvajalec*)
 Meadows (J. Orton *Plen*)
 Vitez D'Aurey (A. Dumas *Pokvarjenec ali Lepota in moč*)

Sezona 1988/89

Lovec, Ogledalo (Ž. Petan *TV Sneguljčica*)
 Drugi drvar (F. G. Lorca *Krvava svatba*)
 Sodnik (S. Zweig *Valpone*)

Sezona 1987/88

Leander, Apotekar, Oficir (Molière *Zgrabite Sganarela*)
 Igralec (H. C. Andersen *Daleč od dvorca*)
 Titus Dudgeon (G. B. Shaw *Hudičev učenec*)
 Predsednik, vskok (T. Peršak *Peter in Pavel*)

Sezona 1986/87

Fabijan (W. Shakespeare *Kar hočete*)
 Pepček (O. Preussler *Razbojnik Rogovilež*)
 Komar (M. Mikeln *Večerja v vili P.*)
 Zdravnik iz umobolnice (F. Dürrenmatt *Zakon gospoda Mississippija*)
 Ugledni gospod (A. Strindberg *Sonata strahov*)
 Kadivec (T. Partljič *Ščuka da te kap*)

Sezona 1985/86

Richard pisar (C. Fry *Gospa ne bo zgorela*)
 Baptistin (G. Feydeau *Bolha v ušesu*), vskoki: g. Ferrailon, Ettienne, Rugby
 Hudabivški Tilen (F. Lainšček *Samorastneži*)

Sezona 1984/85

Vojnicki, Ivan Petrovič (A. P. Čehov *Striček Vanja*)
 Jožef Mrmolja (I. Cankar *Za narodov blagor*)
 Lukeša (I. Brešan *Slavna večerja v pogrebnem podjetju*)

Sezona 1983/84

Lakaj (V. Hugwo *Ruy Blas*)
 Pismo, Vlomitec (N. Hunter, A. Zorn *Profesor Modrinjak*)
 Ivo Kalous (V. Havel *Obvestilo*)

Sezona 1982/83

Strah (M. Dekleva *Magnetni deček*)
Soprog (A. Schnitzler *Rajanje*)
Majordom baronice Waldstädten (P. Shaffer *Amadeus*)
Upornik, Podobar II (G. Stefanovski *Let na mestu*)
Meščan (A. Goljevšček *Srečanje na osojah*)
Šulman (M. Mikeln *Mor. pol. kvalif. tov. Gubca*)

Sezona 1981/82

Učitelj glasbe (Molière *Žlahtni meščan*)
Obiskovalec živalskega vrta (M. Kleč *Polka*)
Prvi pomočnik, Stranka, VTG (A. Goljevšček *Kralj Matjaž, kako se imaš?*)

Sezona 1980/81

Oče, Robot (V. Pečjak *Drejček in trije marsovčki*)
Satir (Evipid *Bakchantke*)
Novinar I. (D. Jovanović *Prevzgoja srca. Karamazovi*)
Bernardo (W. Shakespeare *Hamlet*)

Sezona 1979/80

Svat (I. Cankar *Lepa Vida*)
Agent (P. Lužan *Rdeči mlin*)
Longaville (W. Shakespeare *Ljubezni trud zaman*)

Sezona 1978/79

Prozorov (A. P. Čehov *Tri sestre*)
Puša (Mojster *Arden*)

Sezona 1977/78

Kalander (T. Partljič *Oskubite jastreba*)
Krvnik (V. Zuppa *Tosca*)
Anglež (F. Šehović *Kurbe*)

Sezona 1976/77

Sin (P. Lužan *Zlati časi, lepi krasi*)
Plačilni (B. Brecht *Gospodar Puntila in njegov hlapec Matti*)
Človek z brki (D. Kovačević *Maratonci tečejo častni krog*)

Sezona 1975/76

Drugi neznanec (M. A. Bulgakov *Zojkino stanovanje*)
Kardinal Valori (A. de Musset *Lorenzaccio*)
Drvar, Stražar (F. Škofič *Gospod s preseka*)

Igralec v *Daleč od dvorca* H. C. Andersena, sezona 1987/88
(Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Jožef Mrmolja v *Za narodov blagor* I. Cankarja, sezona 1984/85
(Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Soprog v *Rajanju* A. Schnitzlerja, sezona 1982/83
(Foto Viktor Berk, SI_ZAC_0900_016_00285)

Anglež v Kurbah F. Šehovića, sezona 1977/78 (SI_ZAC_0900_016_00248)

Hugo v *Umazanih rokah* J.-P. Sartra, sezona 1965/66,
(Foto Viktor Berk, Zgodovinski arhiv Celje, SLG Celje, SI ZAC 0900)

Sezona 1967/68

Poštar (I. Cankar *Hlapci*)

Mož z berglami, Peti vojak (B. Brecht *Švejk v drugi svetovni vojni*)

Bambo (S. Škufca *Trnuljčica*)

Fabricij (C. Goldoni *Krčmarica*)

Tebanski starešina (Sofokles *Kralj Ojdip*)

Hotelski sobar (J. Anouilh *Evridika*)

Lesley (P. Ustinov *Komaj do srednjih let*)

Sezona 1966/67

Sluga (I. Cankar *Za narodov blagor*)

Aramis, Drugi čistilec (A. Dumas *Trije mušketirji*)

Nastopajoči (Ž. Petan *Beseda ni konj*)

Menehmus I. (T. M. Plautus *Dvojčka*)

Padar (B. Kreft *Celjski grofje*)

Sezona 1965/66

Hugo (J.-P. Sartra *Umazane roke*)

Sezona 1964/65

Roman (V. Lukić *Dolgo življenje kralja Osvalda*)

Vitez Herič (A. Novačan *Herman Celjski*)

Cesar (H. C. Andersen *Cesarjeva nova oblačila*)

Russ (N. Krasna *Nedeljska ljubezen*)

Pestrjakov (F. M. Dostojevski *Zločin in kazen*)

Lieutenant (S. in B. Spewack *Naši trije angeli*)

Franc Bernot (I. Cankar *Kralj na Betajnovi*)

Nastopajoči (Bruno Hartman, Miran Herzog *Ringaraja ali Satirični večer*)

koprodukcija SLG Celje in PG Kranj

Ivan Cankar, Varja Hrvatin, Bor Ravbar

IN MNOGI DRUGI ...

po motivih proze Ivana Cankarja

diskurz o revščini in socialnem sramu
krstna uprizoritev

REŽISER

Bor Ravbar

PREMIERA

3. oktobra 2025 v SLG Celje

16. oktobra 2025 v PG Kranj

Ivan Cankar je v številnih besedilih in pogosto slikal podobo svoje matere Neže Pivk. Spominja se je npr. v zbirki avtobiografskih črtic *Moje življenje* (Slovenski narod, 1914; knjižna izdaja, 1920), celovito jo kot Francko upodobi v »spomeniku, kot ga slovenska mati še ni imela«, *Na klancu* (1902), v *Hlapcih* (1910) kot umirajoča mati ključno vpliva na Jermanov družbeni in politični angažma. Vdanost in občudovanje se pogosto prepletata z občutki krivde zaradi sinovega ravnanja, ob katerem je mati – zaznamovana s sramom zaradi neznosne revščine in prikrajšanja svojih otrok – zgolj sklanjala glavo z žalostjo v očeh. V sinov etični zemljevid je vrisala neizbrisno koordinato, do katere se je Cankar nenehno opredeljeval in se po njej orientiral, čeprav je ni mogel nikdar doseči.

Odtiskuje arhetipsko podobo žrtvujoče matere kot vir upanja, vzornice človeške dobrote, hkrati pa tudi opomnik na trpljenje in tragiko, ki sta posledici družbenih procesov. Ta podoba je lahko problematična in predvsem poenostavljena, saj legitimira trpljenje in brezupno vero v izboljšanje materialnega stanja zgolj s trdim delom, kar reproducira ideološko zaslepitev delavskega razreda.

Uprizoritev *In mnogi drugi ...* nastaja po motivih črtice *Mater je zatajil*, Cankarjevih drugih pripovedi, ki tako ali drugače naslavljajo pozicijo delavca in razrednih dinamik, ter nekaterih teoretskih del, ki obravnavajo delavski razred in sram. V Cankarjeva prozna dela vstopa skozi raziskavo motivov revščine, njene materializacije v sodobnem postkapitalističnem kontekstu ter z obravnavo interpretativne zmede v razumevanju ideologije delavskega razreda danes. Kakšen je naš odnos do revščine in lastnega razrednega položaja? Kako se revščina vidi in zakriva danes? Če srednji razred izginja, kako se pozicionira posameznik? Kako razumemo svoj položaj v ekonomsko-političnem sistemu in s katerimi mehanizmi ga afirmiramo ali zakrivamo? Kako ponotranjen občutek razrednega sramu materializirati in mobilizirati v gesto upora? Kdo je delavski razred danes in kako ga razumemo?

Uprizoritev se ukvarja z razrednim sramom, z razmerjem med razredom izvora in razredom odraslega življenja ter s socialno mobilnostjo preko izobraževanja. Preizprašuje in pod drobnogled postavlja odnos otrok in njihovih staršev do lastnega ekonomskega položaja ter raziskuje, kako se prav te razredne kategorije vrinejo v medosebne odnose in vplivajo nanje. Kako poskuša posameznik zakriti dejstvo, da ekonomsko in statusno ne spada v skupino ljudi, ki ga obdaja? Kako se soočamo z diskrepanco med dejanskim in navideznim?

Cankarjev čas se zdi oddaljen, a se Cankar v svoji literaturi ukvarja z obćim, zato je izjemno izhodišče za razmišljanje o sodobnosti, o njenih političnih in ekonomskih parametrih in implikacijah, ki jih ti imajo za današnjo družbo. Cankarjev opus je poln zgodb, ki izhajajo iz delavskega in kmečkega razreda in so v svojem bistvu še danes aktualne, čeprav so marsikje vile, velike industrijske stroje in jasno razmejene pozicije zamenjala sodobnejša produkcijska sredstva, prekarnost in nove oblike dela. Na neki način je Cankarjev svet zgolj potujitev današnjega.

»S srcem me poglej ... z vernim srcem poglej,
da boš videl!« (Hoja v šolo)

Ivan Cankar, Jernej Potočan

We Look at the Stars So We Won't See the World

After Ivan Cankar's story *Kurenti*ⁱ

a tale of the glamour and misery
of Slovenian reality
world premiere

AUTHOR OF THE ADAPTATION, DIRECTOR
Jernej Potočan

DRAMATURG
Brina Jenček

SET DESIGNER
Dan Pikalo

COSTUME DESIGNER
Nika Dolgan

COMPOSERS AND MUSIC CURATORS
Jernej Potočan, Borut Doljšak

LIGHTING DESIGNER
Domen Lušin

VIDEO DESIGNERS
Domen Lušin, Jernej Potočan, Lovro Zafred

MOVEMENT COACH
Branko Potočan

LANGUAGE CONSULTANT
Živa Čebulj

PREVIEW

September 19 2025

at 19.30, Majolka Inn (entrance from Glavni trg 1, Celje)

OPENING NIGHT

September 20 2025

at 19.30, Majolka Inn (entrance from Glavni trg 1, Celje)

CAST

David Čeh
Borut Doljšak (guest appearance)
Maša Grošelj
Urban Kuntarič
Jagoda Tovirac
Lovro Zafred

STAGE MANAGER
Saša Kroflič

PROMPTER
Maša Gražnel

LIGHTING MASTER
Žiga Besal

SOUND MASTER
Drago Radaković

FRONT-OF-HOUSE
Matej Karlovšek

PROPERTY MASTER
Ivana Matuzović

MAKE-UP ARTIST AND HAIRDRESSER
Andreja Veselak Pavlič

HAIRDRESSER
Sibila Senica

WARDROBE MASTERS
Nika Fartelj, Maja Zimšek

TAILOR
Anita Kragelj

SEAMSTRESS
Ivica Vodovnik

HEAD OF CONSTRUCTION
Gregor Prah

TECHNICAL MANAGER
Aleksandra Štern

ASSISTANT TECHNICAL MANAGER
Rajnhold Jelen

ⁱ Kurenti is a traditional Slovenian carnival figure, wearing sheepskin garments, masks, and cowbells, whose role is to drive away winter and welcome spring.

Ivan Cankar's ancient tale of Kurent (1909) marks a decisive turning point in his creative path. At a moment when he was accused of cosmopolitanism, decadence, and betraying Slovenian national values, Cankar deliberately turned to folk tradition. In Kurent, the central figure is a wandering folk hero, a nomad, an artist-musician whose transformative pilgrimage reflects the tragic fate of the Slovenian nation.

This nomadic artist, the musician, moves between civilization and wilderness, escapes from the familiar village to the city, and finally to the forests and mountains—journeying from the historical into the timeless and mythological. The narrative discourse itself mirrors this duality: regular and broken rhythms alternate; expected events collide with the unexpected; past and present intertwine in cycles and ruptures, carried along by rhapsodic causality and simultaneity. The story unfolds as if born from the universal dominance of the mythic and mythological, rooted in the collective memory of Slovenian and Slavic cultures. Cankar signals this immediately, opening his tale with the line: "You all know how this story began."

The staging of *We Look at the Stars So We Won't See the World* based on Cankar's Kurent approaches the text with process-based explorations and authorial interventions. Its point of departure is Kurent's world on the brink of social catastrophe, asking: what place do unbearable images and corrosive cynicism hold in the face of collapse? Among the immensurable masses of the disappointed, the forgotten, and the oppressed, Kurent the artist chooses to confront catastrophe directly—but defies it with deception. His artistic credo does not aim to change the world itself, but to transform the prism through which the individual perceives it. This "toxic positivism" displaces the struggle for social change onto the individual, reducing it to self-improvement, and in doing so, perpetuates stagnation.

Cankar presents Kurent in two forms: before and after he sells his soul to the devil. In both, his art operates within the emotional field of his audience. What, then, is the political weight of tears and of laughter? At first, Kurent's sorrowful songs provoke unease, loosening the grip of an intolerable reality. This subversive gesture infects a sick society and undermines the possibility of continuing life as it is. But once he has sold his soul, Kurent loses all historical and mythical memory, offering instead fleeting joy—cheap consolation, a momentary escape. In this doubling, the figure of Kurent anticipates the culture industry described by Theodor W. Adorno and Max Horkheimer: the glamour and the misery of Slovenian reality on his pilgrimage become a model of our own everyday lives.

*"The accordion is not a language, it knows no hypocrisy;
a song is not a word, it does not lie!" —Kurent*

Urban Kuntarič, Borut Doljšak

Sponzorji in partnerji v sezoni 2025/26

GLAVNI
MEDIJSKI
POKROVITELJ

VEČER 80let

GLAVNI
RADIJSKI
POKROVITELJ

ŠTAJERSKIVAL
radio mojega srca

MEDIJSKI
POKROVITELJ

novi tednik **radio celje**

PARTNERJI

citycenter
Vse najboljše

Glavač

CANKARJEVA
KAVARNA • SLAŠČICARNA • RESTAVRACIJA

FABRIKA PIVA

 SVET KNJIGE

televizija celje

Artoptika, Broadway NYC Fashion

Celjski mladinski center

Evita gostinstvo d.o.o.

Lekarna Apoteka pri teatru

Mladinska knjiga Celje

Oaza 2.0

Osrednja knjižnica Celje

SVB, d.o.o., PE Domača štacuna

Turistično informacijski center Celje

Z vašo pomočjo smo še uspešnejši. Hvala!

Gledališki list SLG Celje

letnik 75, sezona 2025/26
števila 1

izdajatelj
SLOVENSKO LJUDSKO
GLEDALIŠČE CELJE

za izdajatelja
MIHA GOLOB

urednica
TATJANA DOMA

lektorica
ŽIVA ČEBULJ

fotograf predstave
JAKA BABNIK

oblikovalci
Studio Ljudje

Vse pravice pridržane.

Celje, Slovenija
september 2025

